

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁND

Kiadja:

Égész évre 23 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Admonició.

Budapest, február 9.

(s.) Teljes tisztelettel az ellenzék hazafiu kötelességtudása irányában és teljes objektivitással a katonai javaslatok vitájának értékelésében, konstatáljuk, hogy ez a vita eddig nem obstrukció. Nagy érdeke az országnak és különösen nagy érdeke a parlamentarizmusnak, hogy ezután se fadjuljon agyonbeszélésre a széles alapon megindított vitaközlés.

Az ellenzék ostroma eddig — egy-két kellemetlenül zavaró epizódot leszámítva — megmaradt abban a mederben, amelyet a parlamenti ellenőrzés hivatása kijelöl számára. Kritikát gyakorol, erős, kiméletlen kritikát; ez joga és kötelessége; kifejezi aggodalmait és követeléseit; ezt meg kell tennie minden öntudatos és hivatásának tudatában levő ellenzéknek. Készségesen elismerjük, hogy hivatásának teljesítése közben kimagasló momentumok is voltak és őszinte parlamenti sikereket ért el. A közvélemény előtt komoly szimpátiákra számíthat mindig az a törekvés, amely a nemzet véráldozatát a lehetőségig csökkenteni akarja, és helyesléssel kíséri a közvélemény azt az irányzatot, amely a meghozott véráldozatok fejében nemzeti aspirációk kivívására tör. Batran állíthatjuk, hogy e részben nincs is a többség és kisebbség közt elvi különbség; csak a kivihetőség mértékére nézve térnek el egymástól, még pedig nem lelkük hajlandóságának, hanem a politikai felelősségnek különbözősége szerint. Az ellenzék mindent megmozgat, minden érvet csatába visz a javaslatok ellen és mikor ezt teszi, kötelességét teljesíti. A többség viszont teljesíti azt a sokkal súlyosabb kötelességet, hogy lelkesedés nélkül, az elutasíthatatlan kényszerűség hatása alatt, megszakítja a javaslatokat.

Ami eddig történt a Ház vitájának rendjén, az a két álláspontnak komoly megütő-

zése volt és nem obstrukció. Bizonyítja ezt az is, hogy a szabadelvűpárt is kivette a részét a vitából, hiven az újabb időknek ahhoz a helyes nüzusához, amely fölemelte a kormány táborát a szavazóapparátus nivójáról és helyreállította a törvényhozásban azelőtt gyakran nélkülözött kontradiktórus eljárást. Azelőtt bizony gyakran megesezt, hogy egy-egy javaslat vitája nem volt egyéb az ellenzék monológjánál, ami természetesen nem válhatott előnyére a törvényhozó munka komolyságának és gyümölcsözőségének. Ez a rossz szokás a múlté. A mostani vitában is erősen cselekvő részt vesz a többség és eddig az ellenzék minden argumentumára jutott legalább egy ellenargumentum. Így az elintézésre váró, kinosan nehéz kérdések minden oldalról megvilágítva kerülnek a közvélemény ítélőszéke elé és nem fog fennmaradni az a bántó bizonytalanság, az a gyötrelmes sötétség, amely fennmaradna akkor, ha most is csak a számbeli nyers erő állana szemben a kisebbség érveinek szellemi erejével.

Erre a szellemi tornára tehát szükség van. Vegye is ki belőle részét a parlamentnek minden tényezője. Éppen azért, hogy ezt lehetővé tegye, indítványozza holnap a miniszterelnök, hogy a Ház hosszabbítsa meg az üléseit. A meghosszabbított ülések arravalók lesznek, hogy legyen elég ideje a Háznak a javaslatok alapos megvitatására, a nélkül, hogy a kelleltnél többet keljen elveszteni az országidejéből. Ebben aztán van egyintelem is és szeretnők remélni, hogy az ellenzék megszívleli ezt az intelmet. Arra szól az intelem, hogy legyen alapos vita, mert ez szükséges, célirányos és hasznos, de ne legyen obstrukció, mert ez szükségtelen, céltalan és káros.

Szükségtelen az obstrukció, mert még elfogadható oka sincs, nemhogy kényszerítő szükségessége volna. Az egyetlen ok, amely ezt az ultima rációt igazolhatja, az alkotmány

flagrns megsértésének a megakadályozása. De hiszen itt nemcsak hogy szó sem lehet alkotmányselemlről, de még csak egyetlenegy alkotmányjogi ellenvetést sem halottunk az egész vita alatt. Barta Ödön volt az egyetlen, aki előhozakodott iyesmivel; de ez is legföljebb egy hajszálvékonyágú alkotmányjogi aggodalom köbgyöke lehetne és még ennek is alaptalan. Nem is maradt nyoma a további vitaközlésben. Céltalan is az obstrukció, mert amit elérhet vele az ellenzék, az mindössze annyi, hogy nem lesz meg a kellő időben a törvényes alap az ujoncozásra. Ezt elérheti és erre az esetre már előre bejelentjük, hogy nem lesz ujoncozás a szokott időben. Legalább ez a kormány nem fog ujoncot szedni törvényes felhatalmazás nélkül. Ha erre guszta van az ellenzéknek, akkor legyen a guszta szeriat. Am akkor viselje is majd a felelősséget azért a gazdasági károsodásért, azért a veszedelemért, amelyet egy elkésztet ujoncozás rázudat az országra. Mert ujoncozás végre is lesz. Ha aztán az ellenzék jóváltából április helyett májusban, a sürgős mezei munka idején, vagy június végén, a legelőtöbb munkaidőben kell a sorozóbizottságok elé behajkurászni sok százezer munkabíró legényt: majd feleljen érte az ellenzék. És itt értünk el annak a bizonyításához, hogy az obstrukció nemcsak szükségtelen és céltalan, hanem káros is. Amit megtoldhatunk még azzal, hogy egy csomó olyan sürgős dolog vár a törvényhozásra, hogy azoknak az elhalasztásával egy politikai párt, egy komoly politikus sem terhelheti a lelkiismeretét. Családok ezrei áhítoznak a tisztviselők fizetésjavítása után; az egész magyar ipar, kényszerű téltlenségre kárhözottat munkáskezek százezei sovárogyva várják a kétszázmilliósi beruházás megkezdését. Ki mer jó lélekkel odaállni az ország elé, hogy igazolni próbálja mindezeknek a szükséges mértéken tul való elodázását?

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(48)

— Hogyne lenne jó? Meglesz annak a remediuna. Akkor a megtámadott párt behoz a soraiba egy még izmosabb herkulést, aki az „előttem öklözött” tisztelt képviselő urat még jobban eldönteti. A képviselőháznak még mulatósága is lesz mellette. Ez lesz az egyedüli módja a parlamenti viták érdekessé tételének.

— Kedves Capitanóm. Azt látom, hogy te gyűlölöd a fegyvert. De én nem tartok veled. A míg a földnek egy területén magyarok fognak élni, azoknak a kezéből senki ki nem fogja énekelni a kardot, a fegyvert. A míg hazaszeretet fog lángolni a magyar szivben, addig annak a kardnak az élet, annak a fegyvernek a golyóját se a te tizparancsolatod, se Mózes sinai kőtblái, se a Messiás tiltó mondása meg nem fogja akadályozni, hogy embert öljenek, aki hazájuk ellen támad.

— Jókát idéztél, — mondá a Capitano. — Mózes és Jézus. Mózesnek nem volt fegyvere, mégis megszabadítá a népet egyiptomi fogságából, Jézusnak nem volt fegyver a kezében, mégis átalakította az egész világot, a tenyereibe vert vas-szegekkel győzelemre vitte az ég uralmát, a szeretet országát a pokol, a gyűlölet birodalma

föltt. Hátha most támadna egy új messiás, aki azt hirdetné, hogy: „le a fegyverekkel!”

— Hát az legelőször is tönkretenné a saját hazáját.

— Jól van. Hát maradunk csak a párbajnál. Tudsz te a magyarok történetéből adatokat, amik szerint hazaszeretéből párbajoztak a hazádfiai?

— Akárhányat. Egyik volt a pozsonyi országgyűlésen a harmincas években, amidőn a reakció egy felbérelt spadassint juttatott be a magnások táblájába, ki a szabadelvű főurakat terrorizálta, míg végre Wesselényi Miklósbán emberére akadt, ki a bérnyilkost összekaszabolta. S maga is súlyos sebet kapott a nyakán. Ez volt a párbaj a szabadságért. — A második volt a szabadságharc alatt. A nyilt harmezőn, két ellenséges tábor bámulatára vívta meg azt két kiválasztott dalia: a magyar volt Sebők huszárkapitány, az osztrák volt Riedesel vasas-alezredes, egy óriás, ismeretes győzelmes párbajairól. Lóháton csaptak össze kivont karddal. S az óriás maradt halottan. Ez volt a párbaj a szabadságért. — A harmadik eset volt az ötvenes években, az önkényuralom korszakában. Három magyar előkelő ifju jelent meg az előkelő társaságban, akiknek bátor szívük volt a nemzetet eltipró tekintélyekkel szembeszállni, s az ország jogait nyilt szóval hirdetni. Az abszolutizmus vezérei azt gondolták ki ellenük, hogy a hadsereg tisztei közül sorshuzás utján hármat kiválasztottak s azokkal párbajra hívták ki a magyar fiatal

urakat. Ezeknek a neveit feljegyezte a krónika. Az egyik volt Tisza Kálmán, a másik gróf Szapáry Gyula, a harmadik gróf Keglevich Béla. A két utóbbi megsebesítette a maga ellenfelét, Tisza Kálmán maga kapott sebet az arcán, s annak a helyét viselte holtanapjáig. Ez volt a harmadik ismeretes párbaj a szabadságért Magyarországon. Hány volt még, amit a krónika föl nem jegyzett. „Améddig a kardomnak a hegye élér, addig van Magyarországnak” — ez volt a jelszó.

— Tudom, — mondá a Capitano s kezét nyújtá meleg szorításra.

Engemet már megszállt a lélek (szent, vagy gonosz?) s folytattam.

— És most itt állunk, kicsiny nemzetünkkel, melynek a kerek világon nincs rokona, testvére, barátja. Sziget az országunk a népek tengereiben. S akik körülvesznek bennünket, azok mind mafurik, akik éheznek a testünkre, vérünkre, azért, mert a magunk nyelvét beszéljük, azt mi-veljük; irodalmat, művészetet alkotunk nemzeti alapon, mert hazát tartunk fenn, azt boldoggá, hatalmassá, örökkévalóvá tenni törekszünk; mert a szabadságért lelkesedünk. Hát nem kötelessége-e nemzetem minden tagjának, aki csak nem sánta, béna, nyomorék, hogy a kardot, puskát férfiu alakja kiegészítő részének fogadja s ellentétben a szent törvényekkel, azt kiáltja: „de ölji! A mennyországot megszerzi a hit és az erény; de a földi hazát nem tartja meg más, mint a hősi vitézség.

Legyen hát komoly vita, mert ez jogosult és ezt a közvélemény honorálni tudja. De egy obstrukciónak csak gyászos véget jósolhatunk. Használja fel az ellenzék azt az időt, amelyet az ülések meghosszabbítása nyújt neki és fejtsse ki aggodalmait szíve, meggyőződése szerint. Ez az egyik vége a miniszterelnök javaslatának. De van egy másik vége is: komoly admoníció az obstrukció ellen. Szívelje meg ezt is az ellenzék és csak vita legyen ezután is, ne obstrukció.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, február 9.

A függetlenségi párt szóadara ma Jankadán erővel, de mindjártban megcsappanó érdeklődéssel harsogott tovább. Ma Balogh Mihály, Szalay László és Bakó József hordták össze a rég ismert érveket pártjuk fegyvertárából. Új momentumokat egyik sem vitt bele a vitába, úgynevezett „szenvédélyes közbeszólások” sem zavarták az unalmas beszédekbe s így aztán a képviselők leg többje a folyosón tárgyalta a haza sorsát. A szabadalvüppártból Domahidy Elemér vett részt a vitában és a Ház e szimpátiikus tagja megérdemelt figyelmet tudott kelteni okos és higgadt fejtegetései iránt.

A katonai javaslatok felett megindult beható vita folytán Szöllő Kálmán miniszterelnök az indítványkönyvébe indítványt jegyzett be az ülések meghosszabbítása végett. Az indítvány szerint amíg a katonai javaslatok tárgyalása tart, az ülések tartama egy órával meghosszabbíthatók. Az indítvány felett a képviselőház a holnapi ülés végén dönt, a házszabályok értelmében egyszerű szavazással. Mint hogy a többség helyesli az indítványt, az ülések már szerdától kezdve 10 órától 3 óráig tartanak.

A képviselőház ülése február 9-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Szöllő Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Láng Lajos, Cseh Ervin.

Elnök: Az ülést megnyitja. Felolvassák és hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét. Jelentik, hogy Molnár János képviselő április végéig szabadságot kér. A Ház a szabadságot megadja.

(Az üljön-javaslat.)

Balogh Mihály: A nemzetnek örvénybe kell süllyednie, ha ezt a végromlásra járó javaslatot megszavazzák. A honvédelmi miniszter kedvezményképpen nyújtja be ezt a javaslatot, a másik helyett, amelyet visszavont és ebben is 12.649 dologképes munkásembertől akarja megfosztani az országot. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A miniszter indokait nem tartja elég súlyosnak. Mivel a hadsereg a változott

viszonyok között az eddigi újoncjutalékkal fenn nem tartható, szállítsák le az egyes csapatok békelettszámát, mint a honvédségé. Itt az egyes csapatok csak kezeletben vannak meg...

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Fajdalom!

Balogh Mihály: ... és a kiképzés mégis lehetséges. A miniszter ki nem fejezeten mégis csak gondolt az adóképeség emelkedésére, mikor milliókat kér a nemzetől. Ha látja az ember a magyar nép pusztulását, a létét való küzdelmet, leheletlen, hogy fel ne tűnjék az, hogy miképp tud az a munkás, vagy cseléd 300—400 korona keresményből megélni, ha támasul szolgáló fiát verálodozatul kell odaadnia. A boer háború megmutatta, hogy mire képes egy maroknyi hadsereg, ha a hazaszeretet lelkesíti. Szakítani kell hát a közös hadsereg szellemének azzal a hagyományos copfjal, hogy a hadsereg csak gép. A javaslatot nem fogadják el és csatlakozik pártja határozati javaslatához. (Élénk helyeslés a bal-és szélsőbaloldalon.)

Domahidy Elemér: Kétségtelen, hogy a javaslat törvénynyű változása esetén nagy terhetek ró a nemzetre. Az igénybe veendő 12.649 magyar újonc legnagyobb része a nemzeti mezőgazdasági és ipari területől vonatik el. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A jelenlegi viszonyok közt pedig igaz, hogy a munkásoknak, a munkanélőknek szaporítása inkább, semmint azok apaszása volna indokolt. (Ugy van! Ugy van! a bal-és szélsőbaloldalon.) Ebből kifolyólag nem a verádó emeléséről lehet itt szólni, hanem egyedül csak anyagi áldozatot hozunk a nemzeti termelés szempontjából. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Hogyha már a 40.000 póttartalekos különben is besorozott katona; méltóztatsság elbinni, hogy a humanitási szempont követelnie meg tőlünk, hogy ezek az emberek valamennyien kiképzettesek és egy előállható háborúban ne mint félgy, vagy alig kiképzett katonák vegyenek részt... (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nagyon helyes!

Domahidy Elemér: A létszámemelés kérdését egyedül önvédelmi szempontból bírálja el és a kormány jóakarata, hazafias törekvésében nem kételkedvén, azon konkluzióra jut, hogy a kormány, teljes tudatában a már változó és itt igen sokszor előadott nehézségeknek és áldozatoknak, egyességyedül és kizárólag a lennforogó körülmények követelől hatásának szünya alatt nyelvtelen ezen javaslatát a képviselőház elé terjeszteni. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ne feleddük, hogy akur veszély bármely pillanatban előállhat s hogyha az bennünk, késztelentül talál, végzetessé válhatik nemzetünk néve. Európa nagyhatalmai látszólag nem azon cébőll fegyverzik fel hadereiket, hogy egy előforduló háborúban nemzeti önvédelemből vegyenek részt, hanem azért, hogy katonailag egyik nagyhatalom a másiknak imponálva ezzel egyik a másikat katonailag mintegy terrorizálva, biztosítsák a békének további fenntartását. A stratégiai szaktudományban járatosak a hadi erők fejlesztését elkerülhetetlenül szükségesnek tartják s így valamely dinasztikus hatalmi érdekét legyezve nem találók. (Helyeslés a jobboldalon.) És miután az emeléssel járó készletadások állami költségvetésünk keretében fejezetel találának én a törvényjavaslatot ellogadhatónak tartom. (Helyeslés a jobboldalon.) Mezőssy Béla multkori beszédében azt mondta, hogy meglepte őt az, miszerint az eddigi szabadalvüppári szónokok mesés övatossággal kerültek a nemzet teherviselési képességének érintését. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) E javaslatnak törvényörö

emelése a nemzet teherviselési képességét ez évben abszolote nem fogja érinteni. Azért, mert azon a kötségen, amelyből az újonctöbblet készletadása szándékoltak idezetelni, visszatérül a háromévi tényleges szolgálalban lévő, de a harmadik évben már szabadságolándó hadkötelesek eltartási költségeinek megtakarításával. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) A 6000 póttartalékos behívására vonatkozó kérdés elejtett. (Helyeslés a jobboldalon.) s a honvédelmi kormányzat határozott ígértétl birunk a kétévi szolgálati idő behozatalának előmozdítására néve. (Élénk ellentmondások a szélsőbaloldalon.) Ezen két feltétel teljesülésének reményében összeegyezett lelkiismeretes meggyőződésével e javaslat támogatását.

Az európai államok céltudatos békopolitikájának tulajdonítható, hogy a jelenlegi generációnak csak egy igen kis része bír közvetlen tudomással a háború borzalmaíról és a közvéleménynek tudatában mindinkább kezd megszilárdulni azon meggyőződés, hogy a katonaság teljesen felesleges.

Báró Fejérváry Géza: Gabányi nézete szerint! Gabányi Miklós: Ugy is van! Kiűt a vihar, ne tessék szólni! Háború lesz rögtön!

Domahidy Elemér: Igen sokan a háború lehetőségét is kizárnak tekintik.

Gabányi Miklós: Ugy is van! (Egy hang a jobboldalon: Maga is katona volt! Mozgás és zaj jobboldal.) Akkor naplopó voltam, a kocsmákban, kávéházakban dözöstem, meg a bodegákban!

Domahidy Elemér: Végezetül felhívja a honvédelmi miniszter figyelmét a véderőtörvény és a végrehajtására szóló utasítások már-már elődabhatolanná vált sürgős revíziójának nagy fontosságára.

Közgazgatási tisztviselőink csaknem tartbatatlan helyzetben vannak a véderőtörvény végrehajtásának és alkalmazásának. (Igaz! Ugy van!) Nem is annyira a véderőtörvény maga okozza a nehézséget, hanem a végrehajtására kiadott utasítások vaskos ízüetel tizenkét esztendő alatt annyira lényeges módosítások mentek keresztül, hogy ma már, mondhatni, több bennük a módosított, mint az eredeti szöveg. (Helyeslés.) A véderőtörvénynek és az utasításoknak minden hátrányára és házagára ez a kálmomnál kitérni nem szándékozik, de egyet már most kér, és ez az, hogy a közös hadsereg kötelekéhez tartozó hadkötelesek részére a hadkiegészítő és ezredparancsnokságtól érkező kézbesítvények, ugymint katonai behívójegy, katonai igazolványi könyvek, jelenkezési igazolványi stb. ill. Magyarországon magyar szöveggel is láttassanak el. (Helyeslés.) Ezen szempontok által vezéreltetve, a honvédelmi kormány jóakarata, hazafisága iránti bizalmánál fogva a törvényjavaslatot általánosságban elfogadja. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A szónokot számosan üdvözlik.

Szalay László: Ha a választókerületeket ma is megilletné az utasítás, bizonyos, hogy ebből a javaslatból törvény nem lenne soha. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) A választóknak tett ígértet az adott szó szentségének tekintik. Andrassy Gyula beszédevel foglalkozik röviden. Andrassy kimutatta, hogy nagyhatalmi politikát kell folytatnunk. A nagyhatalmi álláshoz erős nemzet kell, már pedig, ha emejük most a létszámot, ezzel csak a nemzetet gyöngyöztük. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A leghatarozottabban elenezni kell tehát a katonai terhek emelését. Bálja, hogy a mai viszonyok mellett gondoskodni kell az ország biztonságáíról, csak hogy e célra legjobb a nemzeti hadsereg. Ha azonban a mai hadsereget nézi, csak egy torzképet lát. A katonai szakkérdésekhez ért valamikéket, mert hisz 17 évig katonaságot a közös hadseregnél és a honvédségnél. A honvédelmi miniszter a volt huszárokat előnyben részesíti, mert a jó nyelvek azt mondják, hogy ő is gyalogos volt.

A Capitano odalépett hozzám, megöleit s azt mondá:

— Irigylem a szivedet. Nekem nincs se hazám, se nemzetem.

(Folytatása következik.)

Szárnyas proletárok.

— A Budapesti Napló eredeti táírája. —

Írta: Lakatos Károly.

Tél az idő. Alól a mérhetetlen fehér gyász hideg takarója, főt sötét, komor hangulat torjeng az alvó világ felett. Nincs egy hang, egy mozzanat se, csak a levegőben sir, jajgat valami borzongatón. Az ünnepi fény, virágpompa, lepkecsapongás és madárszerelm szírványos örömnappjai rég dermedetbe veszték; elmúlás lépett a helyükbe immár. A mámor eltűnt s az illatos szirmok helyén nincs más, csak avar és penész a hideg hó alatt.

A nap, mint elfáradt, lomha madár csüng helyén; bágyadt sugára nem melegít, csak sárga fényt lövell, beteges halványaságot terjeszt mindenre; csak a hó kéklík néha; de az se az itt-felelt szírványoszin tükrözése, hanem a szomorú elmúlás, melyet reá lehellt a dermesztő halál, mely összetépt, megsemmisít minden ideált.

Hó, mindenütt hó!...

Feketén, elfakultan ágaskodnak ki a növényvilág vázai a fehér szemfedő alól, amely előlt minden életet, utját szegte minden tevékenységnek, amelyet a nagy felfoghatatlan végzet tragikum a porszemekhez, göröngyökhöz kötött le.

Minden kóro, minden növényi váz, fa, egyegy mozdulatlan, néma silhouette alakja, egy-egy

némán is sokat mondó írásjegye annak a roppant fölírásnak, amelynek csillogó fehér lapjára rajzolt megdöbbsélt körvonalai alárvák e szóval: megsemmisülés!...

S mennyivel ridegebb, borzalmasabb a külső, ha szokott, ősi utját megtéve az a sárga roppant fénykorong, merev álmos arccal lassan legurul az ég pereméről s elkövetkezik a rideg, szürke téli éjszaka — egy másik pufók fénykerékkel, amely bambán, hidegen bámul alá a fehéről világra; nemokára aztán elrojtják unott tekintetével ez is az ég szufitái mögé mogorván, mintha megelégnél az alanti sivar látványokat.

És az ég végtelenségén szétfoly az a misztikus hangulat, amely a fölfehérlő paradoxonnal oly összehangzóan rideg. Sötét felhőgomolyok rohannak a roppant térben, mindmegannyi szárnyalak, miknek ujjak, karmaik nőnek, melyekkel megragadják egymást s aztán összefonódnak és úgy siklanak — mindig tovább és tovább a nagy végtelenségben.

Hanem utjokban szembetalálkoznak velök az ellenáramlat rohanó rémei s a másik pillanatban már egymásba rohannak — miután egymást el nem nyelheték — s megbénultan csüngve maradnak, lomhán, mozdulatlanul lögtatva szürke rongyaikat alá — mindig lejjebb, míg egyszerre csak millió és millió fehér jégszilánkkal, repülő hideg pihékekkel lesz tele a levegő, mik esnek, egyre esnek halk zizegessel s mind vastagabb lepellel terítik le a kielt róut: a hideg földet, mely most vezekel.

Hideg van, nagyon hideg és sötét, csak a hó világit, ami valami kísértettes derangést kölcsönöz az ég és a föld között szétfolyó fekete, lomha testnélküliségnek, mely elválasztja a fontvaló végnélküli semmitől a megszilárdult sárfészek tájait. Néha egy-egy csillagszem villan alá, de az is csak tűnő fényantom, mint mikor a ro-

bog vonat mellett elrohan a világló ablak lidérfényű felcsillanása.

Huh! mily borzalmas is a viharzó téli éj, kivált midőn hópihéket hord szét a forogtet és sívít, üvölt a dermesztő fuvalom manója, mely a rideg Észak jéghegyein érte születését s a szíre- nektől ellesett hangokkal zeng a fülnkbe fájó, majd borzalmas melódákat.

A fák recsegeve hajlanak meg vad rohamai alatt, mely ágakat tép, házfedeletek bont meg s besívít minden résen. Dühösen rázza az ablakot, végigrohan a zeg-zugokban esőrómpóive, zakatolva, morogva s ezerféle idétlen hangokon jajgatva el sirmait; — majd elcsendesül egy pillanatra, mintha elfogyott volna a lélegzete, vagy mintha elkapta volna manószárnya messze innét; — mig egyszer csak újra sikoltani kezdenek velőrázó hangjai. Pokoli melódákat rögtönöz a kandalló száik kúrtjében, hogy előll a sziv verése tőle s a vakmerő indulat is jégbe fagy meg egy pillanatra, sejtelen igézetének lenyűgöző hatása alatt, s önkénytelenül is összeborzadunk... Kandallónk lángjai dulakodást kezdenek egymással, öltögetik ránk lángnyelvüket ádáz indulatál, mintha tözevé vált manólelkek volnának; majd fantasztikus árnyakat festenek szobánk falára — libegő, ugráló árnyakat, melyeket lassankint ijesztő torzalakokká egészít ki a képzelet... A télvihar pedig üvölt, jajgat fáradhatatlan a rideg éjben kint. A kúrtóban ismét hallatszának a kinos modulációk és a kandalló manói még szaporábban, még dühösebben öltögetik, lobogtatják lángnyelveiket felénk. A falak libegő figurái örült táncra kerekednek, majd összekapva át meg átnyíllalják, gyilkolják egymást, míg végre összefoly, elsimul alakjuk a háttér homályán, mintha szétpukkadtak volna az ádáz indulatól...

A kandalló fénye kialvóban, csak a parázs- szemek tűzelenk elő a szürke hamvak közül, azokból is hamu lesz lassan... és egyre zug a

nem közölt, amely a kormányt felszólítja, hogy Törökországnak hadat üzenjen.

A törzstörök ellen. Roosevelt elnök megvalósította azt az ígéretét, melyet a legutóbbi nagy szenátorai alkalmából tett, hogy t. i. megrendszabályoztatja a törzstörököt. Az erre vonatkozó javaslatot, mely azonban nem ad annyit, mint amennyit az az amerikai közönség várt, a washingtoni képviselőház már el is fogadta.

Washington, február 9.

A képviselőház tegnap elfogadta azt a törzstörök ellen irányuló törvényjavaslatot, amelyet *Littlefield* benyújtott. E törvény szerint azoknak a testületeknek, amelyek jövőre alakulnak, az Interstate Commerce bizottságnál be kell mutatniuk alapító-szerződésüket, továbbá pénzügyi alapjukról és helyzetükről szóló jelentéseiket, mert különben az Egyesült Államok területén nem szabad kereskedelmet üzniük. Valóán jelenléteikért szintén büntetéseket szab a törvény. Hír szerint Roosevelt elnök abban az esetben, ha ebben az állászakban nem jönnek létre a kormányt némi-képpen kielégítő törzstörök-ellenes törvények, március 5-ére rendkívüli ülésszakot fog összehívni.

Venezuela. Bowen amerikai követ megköszönte magát. Nem akarja aláírni a szövetségesek által ajánlott jegyzőkönyvet, mert nem egyezik meg az olasz nagykövet által beterjesztett jegyzőkönyvvel. Azt is kijelentette, hogy nem egyezhetik bele abba, miszerint az előnyösség kérdését csak egy személyi döntésre bízzák, hanem azt kívánja, hogy erre a célra 3-5 tagú bíróságot válasszanak.

Berlin, február 9.

A *Nationalzeitung* ellenkező híresztelésekkel szemben jól értesült helyről arról értesít, hogy a venezuelai kérdés rendezésére Washingtonban előkészített jegyzőkönyveket még nem írták alá.

Washington, február 9.

Bowen tegnap meglátogatta az angol nagykövetet, hogy egyelőre áttekintse az angol jegyzőkönyvet, amelyhez néhány részlet kivételével hozzájárul. Báró *Speck* német ügyvivő és *De Flanches* olasz nagykövet szintén értekezett Bowen-nal. Az utóbbi azt kívánja, hogy a jegyzőkönyvből vegyenek le egy pontot, amely szerint az Olaszország és Venezuela között fennálló barátsági szerződést olyan értelemben módosítsák, hogy Venezuela Olaszországnak is megadja a legtöbb kedvezményt biztosító záradékot, a többi hatalmasságokhoz hasonlóan. Bowen kijelentette, hogy kész ebben az irányban befolyást érvényesíteni, de kifogást tett az olasz jegyzőkönyv némely rendelkezése ellen. Az olasz nagykövet kormányának jelentést tett a dolgról. A német jegyzőkönyvben több változtatást tesznek.

Es még nem elég, hogy a hideg ildózi őket s az éhség megsemmisüléssel fenyegeti léteket! A görény- és menyétfajok, ez utóbbiak éjjeli vészszopók, orgyilkos módon édes szenderükben ütnék rá szegényekre, minden zugot, minden szőnye- és szalmakazal apró rejteket — hová éjszakára elhúzódnak a kis lények — kikutatva vészszomjas igyekezettel. Nappal meg a karvaly, héja és sólyom van folyvást a nyomukban. Erdők bokrai, házak, emberek közele, semmi sem menti meg őket a gyilkos fajzatok vérszomja elől, mert a szegény elkényszeredett állatok félig alvása, megismerve, szinte magukkal is jéhetetlenek, nemhogy menekülni bírnának a gyorsan, mint kitért nyíl, közeledő veszély elől, és igen sok áldozatul esik közülük.

És az ember, kinek pedig érdekében állana pártfogása alá venni a szegény ártatlan lényeket, — vajjon mit tesz értök?

Vajmi keveset, majdnem semmit! Hagyja pusztulni a kis lényeket. Pedig egy kis morzsálékkal menynyi szárnyaskodást lehetne visszaadni az életnek! Fájdalom azonban, nemcsak hogy pártfogásban nem részesülnek kis szárnyasaink, de inkább még az ember is ellenök tör — dacára annak, hogy a számos madarak a vadászati s mezeti törvények védelme alá helyezték — papíron...

Micsoda lelketlen, szeretetlen eljárás ez! Minden szépért, nemesért lelkesedni tudó hölgyeink, kik oly ónszak szeretetben, vehetnétek kezükbe a szájalomraméltó kis téli nyomorgók segélygútát, Micsoda szép dolog lenne az, ha az úras ajánlkozás malasztja mellett némi csöpedéket, hulladékot is juttatnának a kis koldulóknak, habár csak a cselédkenyer morzsáiból is. Hisz a szeretet s részvét érzete nem csupán kalácsesal juttatható érvényre s nem csupán akkor édes, ha selyemszövet a takarója.

A Dreyfus-ügy feltámadása.

Budapest, február 9.

Jaurès, aki lapjában, a *Petite République*-ben bejelentette, hogy a parlamentben vitát fog kezdeni a Dreyfus-ügyben s elkövetkezik a leszámolás örója azokkal, kik a Dreyfus-pörben hamisított, titkos aktákkal segítettek elő Dreyfus alítételését, e kijelentésen kívül tartózkodik minden részletelőzéstől. Mivel a fölizgatott párisi közönség nem is sejtí, hogy mily leleplezésekkel fog Jaurès előállani, egyéb híjában kombinációkkal áll elő, melyeket másnap természetesen megcáfolnak. Egy lap az ügybe belekeverte *Faurie* ezredesét és *Clemencau*-t. A Temps erre vonatkozólag kérdést intézett *Clemencau*-hoz, aki azt válaszolta, hogy nem hiszi, hogy *Faurie* ezredes ismerné. A párisi életben oly sok emberrel találkozik az ember, hogy sohasem lehet állítani, hogy ezzel vagy azzal nem találkozott. Egyáltalában nem emlékszik azonban, hogy egy *Faurie* nevű ezredessel összejejt volna. Ezért azzal a Dreyfus-ügyről sem beszélt és ez nem is mutatható neki semmiféle okmányokat. Az az állítás, hogy ily okmányokról nyilatkozott volna, nem felel meg a valóságnak. Másrészt a Temps ugyanebben a dologban *Faurie* ezredeshez fordult, aki azt mondta, hogy ő a miniszter utatissza folytán minden felvilágosítást megtagad.

Saint-Germain tábornok ma határozottan megcáfolja azt a hírt, hogy a felesége volt az, aki a Dreyfus-pör rennesi tárgyalásán a hadbírnak átadta a hamisított császárllevelet. A tábornok kijelenti, hogy az ő felesége a pör idején egyáltalán nem volt a hadbírság épületében és egy bíróval sem beszélt.

Páris, február 9.

A Havas-ügynökség jelenti: A *Faurie* ezredessel folytatott beszélgetésnek a *Soir* című lapban való közlése következtében *André* hadügy-miniszter a következő parancsot adta ki: Megtiltom minden katonatisztnak és minisztériumi hivatalnoknak, hogy a lapokban a Dreyfus-ügyre vonatkozólag most folyó polémiai ügyében bármit is közöljenek.

Páris, február 9.

Azon a felolvasáson, amelyet *Picquart* Lyonban a két éves szolgálati időről tartott, *Pressensé* képviselő szóváltotta a Dreyfus-affért s a többi közt a következőket mondotta:

— Ha idáig nem értük el célunkat, annak az a szerencsétlen politika az oka, amely kényserített, hogy fűgesszük fel fíradószakunkat. De sohasem fogunk megszűnni dolgozni a teljes igazság kiderítésén. Közel az óra, amikor a francia demokrácia ténen fogja hirdetni, hogy a folytonos gyanúsítások után elérkezett a végső leszámolás ideje.

A legközelebbi napokban az lesz a legfontosabb kérdés Párisban, hogy a rennesi per alkalmával ki csempeszte a bírákhoz a titkos bizonyító okmányokat? Itt azután mellékes, hogy a védelem háta mögött becsempesztett okmányok valódiak-e vagy hamisak. Ha hamisak, ez csak növeli a gáztettet. Jaurès legközelebb ismét be fogja mutatni a párisi közönségnek azokat a jeles urakat, akik a rennesi törvényszéknél oly nyomorult szerepet játszottak. Elsősorban mindenki *Saint-Germain*, *Julliard* és *Chanoine* tábornokokra gondol. Még pár nap vagy hét s a világ meg fogja tudni, bebizonyítva fogja látni, hogy a rennesi tárgyalás törvényes formáit, a katonabírnak titkos befolyásolásával, megsértették, s a bírák e befolyás folytán azt a meggyőződést szerették, hogy Dreyfus bűnös. Rennesben a gazok épp úgy jártak el, mint 1894-ben, csakhogy Rennesben óvakodtak az okmányokat a tanácskozásterembe nyíltan beküldeni, hanem egyes bírnak egyenként, titokban mutatták meg. Ha valamelyik bíró ingadozott, akkor megjelent nála *Mercier* tábornok egy kiküldött s megmutatta neki a német császár leveleinek fotográfiai másolatát, melyekben a császár katonai titkokat kér Dreyfustól. Az elámult tiszt tehát a német császár saját szelvényzeivel ellátott leveleket látta. Egy tábornok, egy volt hadügyminiszter mutatta meg neki ezeket a lesújtó bizonyítékokat, hogy kételkedhetett volna tovább Dreyfus bűnösségében?

Bebizonyított tény, hogy *Beauvais* és *Merle* kapitányokat és hadbírnak ily módon dolgozta meg *Mercier*. Ezt mind ki fogja fejteni Jaurès a parlamentben s a bűnösök bizonyára rettegnek a nyilvános megbélyegzéstől.

A rennesi törvényszék bírái közül *Jouanet* ezredes (elnök) és *Lyon* őrnagy tudvalegőleg Dreyfus fölmentésére szavaztak s ezek most fényesen rehabilitálva is lesznek kártársaik szemében. Ellenben *Brogna* (aki *Mercier* cinkostársa volt), *Parfait* és *Beauvais* kapitányokra (*Julliard* tábornok volt segédírsztje), *Proffillet* őrnagyra (Cavagnac kreatúrájára) és *Merle* kapitányra kellemetlen napok fognak virradni...

Az igazság utban van! „La vérité est en

marchoi” mondá Zola. Mert csak most hallatszák az igazság örési ípéseinek a dübörgése. Zola nem érte meg jóslatának a beteljesedését, mert meghalt, de minden becsületet ember gondolja a fölkeresi őt sötét sírjában. S aja elnémet örökre, de híres szözata, a *J'accuse!* ismét harsogni fog Jaurès szájából.

HIREK

Budapest, február 9.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 31-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. *Hessing Frigyes* göggingeni tanár, az európai hírű ortopéd, pénteken Budapestre érkezik és hétéo estig marad a magyar fővárosban.

— A király itthon. A király ma reggel 7 óra-kor misét hallgatott a Szent-István kápolnában s azután visszavonott a lakosztályába, ahol államügyek elintézésével foglalkozott. Déléltű 10 óra-
kor általános kihallgatást adott a király, amelyen megjelentek:

Vassary Kolos hercegprímás, *Brankovics* György patriárka, *Csanáka* György érsek, gróf *Csáky* Albin főrendházi elnök, gróf *Kueffstein* Károly rendkívüli követ, gróf *Andrássy* Géza, *Forinák* Gyula lovassági tábornok, *Rosekamszky* József lovassági tábornok, báró *Guttenberg* Emil altábornagy, *Gromon* Dezso alamtábornok, báró *Piret* de *Biham* Béa, gróf *Zichy* Géza és *Tullia* Béla képviselőházi alelnök, tükös tanácsosok: *Pepta* Vladimir metropolita, *Dumba* Szilárd rendkívüli követ, herceg *Esterházy* Miklós, *Gulner* Gyula államtitkár, *Déssey* Zsigmond kuriai tanácselnök, dr. *Széky* Ferenc koronagyűzés, *Bubla* Ferenc táblai tanácselnök; gróf *Berchtold* Kázmér, gróf *Széchenyi* Frigyes, gróf *Széchenyi* Rezső, *Kende* Zsigmond, gróf *Apponyi* Gyula *Körösy* István kamarások; *Jablánszky* Sándor és *Gaudernak* József altábornagyok; gróf *Zedwitz* Alfréd báró *Hauer* Lipót, báró *Gemmingen* Herman, *Gaal* Agost, *Magyar* Gyula Kiss Zsigmond, *Henike* Rikárd *Fekete* Miklós ezredesek. Együttesen fogadta ő felesége a kolozsvári Mátás-szoborbizottság küldöttségét: *Hegedűs* Sándor, báró *Felitsch* Artur és *Fekete-Nagy* Béa városi tanácsost; az Erdélyi Kárpát-Egyesület küldöttségét: báró *Felitsch* Artur és *Dániel* Gábor képviselőházi alelnököt; továbbá *Lwoff* Sándor orosz íkonzul, gróf *Myrbach-Harff* Vilmos német követési titkár, *Nothnagel* Herman udvari tanácsos, e-
vetemi tanár, *Ballas* Lajos miniszteri tanácsos, báró *Uchritz* Emil, báró *Biedermaan* Rudolf és *Diney* Aladár főbírók, *Vajda* Ödön apát és *Jedlicska* Pál kanonok.

Márkus főpolgármestert és *Halmos* János polgármestert is fogadta ma déleltű a király. A két polgármester a főváros közönsége nevében örömeik adott kifejezést, hogy a király Budapestre jött.

— Magam is örülök, — válaszolta a király, — hogy hosszabb távollét után újra itt lehetek magyar székesfővárosomban.

Azután a közállapotok felől kérdezősködött, mire a polgármesterek kijelentették, hogy a kereskedelem és ipar még pang, de a pénz olcsóságából s az értékpapírok árának emelkedéséből a közállapotok javulására lehet következtetni.

— Igazán, nagyon örülök e közállapotok javulásán, — válaszolta a király és ezzel az audiencia véget ért.

A királyi várpalotában ma délután udvari ebéd volt, amelyen ő feleségén kívül megjelentek: *Otto* főherceg báró *Daukowsky* altábornagy főudvarmestérével, *Lobkowitz* herceg hadtestparancsnok, *Czibulka* lovag, *Durmann*, *Klobucar* és *Bihar* altábornagyok, báró *Zech*, *Schneller*, *Basler*, *Hanskarl* tábornok-hadbíró és dr. *Bernold* vezérőrnagy vezérőrnagyok, *Magyar*, *Koller*, *Csák*, *Hanke*, *Stockan*, *Alpa*, *Biró*, *Balta*, *Bartuschka*, *Forster*, *Papp* ezredes-hadbíró, dr. *Patzelt* főúrnagy ezredes, *Lichtenstein* herceg első főudvarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornagy főhadsegédek, gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, *König* Károly osztályfőnök, dr. *Kerzl* udvari orvos, *Höbnel* lovag korveit-kapitány, báró *Apur* őrnagy és *Gozani* márkó őrnagy szárnysegédek, azonkívül 6 tetséges katonai írodájának egy tagja, a három testőrsztály parancsnokai és az őrnagyok.

— Gróf *Andrássy Dénes* szobra. Rozsvó város képviselőtestülete elhatározta, hogy gróf *Andrássy* Dénes elhatározott nevének, aki oly sokat tett a város érdekében, mellszobrot állít. *Szikay* Géza polgármester már ki is becsátotta a gyűjtőlevelet a szoborra a főváros közönsége is fog bizonyos összeget adni.

— *Kossuth* Ferenc betegsége. *Kossuth* Ferenc állapotában tartós a javulás, úgyhogy va őszűn, hogy e hét végén már a képviselőházban is megjelenik s átveszi pártjának vezetését.

— Elhunyt tudós. *Badenberg*-ből jelentik, hogy dr. *Führer* Iccum tanár, a katekumbák ismert kua-tója, ott meghalt.

— A szerb királyi pár Krusedolban. Sándor király és Draga királyné a végleg megállapított utiprogramm szerint szerdán reggel fél tízkor indulnak el Belgrádból a magyar külön felvári vonattal és egy negyed tizenegyre Karlóczára érkeznek. Innen nyomban tovább utaznak Krusedolba a Bunsztolhegységen át, hol az utat csendőrök zárják el a közlekedés elől. Aznap a krusedoli kolostorba sem szabad senkinek sem belépnie. Mielőtt a királyi pár Krusedolba érkeznek, Brankovics György patriárka őt archimandritával és három hegumennel gyászmisét mond Milán király lelküdvéért, ennek befejeztével a zárda bejáratánál fogadják Sándor királyt és nejét, mire a királyi pár a strná egy magában fogja átjatoságát élvezni. Azután villásreggeli megy a kolostor átermebe. A villásreggeli a budai királyi palota konyhája küldi le. A királyi pár délután fél négykor utazik vissza Krusedolból Karlóczára s az udvari vonat innen 4/5-kor indul velük vissza Belgrádba, hova este 7/8-kor ér.

— **Ebéd a miniszterelnöknek.** Száll Kálmán miniszterelnök és neje ma délután 6 órakor ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: gróf *Goluchowski* Agenor, gróf *Szechenyi* Gyula, gróf *Szapary* Gyula, *Szabó* Miklós, *Wekerle* Sándor, *Gromon* Dezső, gróf *Andrássy* Tivadar, báró *Wodianer* Albert, báró *Steininger* Károly altábornagy, gróf *Mybach-Harj* német helyettes főkonal, báró *Atzél* Lajos, *Daniel* Gábor *Barabás* Béa, *Bartha* Miklós, *Csávossy* Béla, gróf *Hadik-Barkóczy* Endre, *Lukáts* Gyula, *Rátay* László, *Rohonyi* Gyula, *Szemeré* Miklós, gróf *Teleki* Sándor, gróf *Zichy* Aladár.

— **A pápa költeménye.** XIII. Leó pápa tudvaleg nagy szeretettel szenteli szabad idejét a költészet művelésének. Most távirati uton jelenté Romából, hogy a pápa újabb költeményt írt, amelyben arra nézve ad tanácsokat, hogyan lehet az ember hosszú életű. A költeményt, amelyet ír-emberek nagyon dicsérnek, egy barátjának ajánlotta a pápa.

— **Ebédés Károly előadása.** Ebédés Károly országgyűlési képviselő holnap, kedden este nyolcadfél órakor az orvos-klubban (Teréz-kört 24/b.) szabad előadást tart *A nagy per titkaiból* című a. t.

— **szabad Egyetem.** Ma este nyit meg a népszerű főiskola a tanítvány második szakasza, amelyen dr. *Erődi* Béla tartott előadást: *Az Adriai tengeről az Atlanti-Oceánig* cím alatt ismertetve a Földközi tenger északi medencéjének egy részét, melyet a latin népek eihikai kapcsolai lehet egy keretbe iüni. Bevezetésül szöött a Földközi tenger jelentőségéről a földrajzban és az emberiség történetében. Aztán rátért annak egyik öble, az Adriai tenger földrajzi és természettajzi ismertetésére. Az Adriai tengernek a mondában való szerepéről mondva el egyéimást, ismertetve ezen tengerhez iüldöz nevezetesebb történelmi eseményeket, kimutatta a történelmi tradíciók nyomán, a magyar állam feltételei jogát Dalmáciához. mit az 1888: XXX. törvényeikk is elismer és követel. Vagy száz vetített képpel tette vonzóva dr. *Erődi* Béla az előadást, amelyet az előkelő közönség ikszen megéjlenzett.

— **Borsodvármegye új főjegyzője.** Borsodvármegye mai közgyűlése a *Buthy* Lajos elhunyt következtében megüresedett vármegyei főjegyzői állásra egyhangulag *Vadnay* Tibor központi öszolgabírót választotta meg. Az új főjegyző egyhangu megválasztása is bizonyítja, hogy *Borsodvármegye* közönsége öszatlan örömmel és meglelédeléssel iüdvözi *Vadnay* Tibort abban az állásban, amelynek a múltban annyi kiváló férfi. diszt és jelentőséget adott. Az új főjegyző *Vadnay* Károlynak az elhunyt nagynevű írónak fia, aki évek hosszú során képviselte M. skoloz városát az országgyűlésen. A kitünő apának rendíthetlen szabadelvisége diszti a fiatal főjegyzőt, aki lényes tehetséggel, lelkes ambícióval szolgáltá eddig is Borsodvármegyét, melynek közönsége szeretettel látja újabb emelkedését. *Vadnay* Tibor munkásságát eddig is a vármegyei közigazgatás nagy ismerete tette értékesű, új állásában bizonyára még több alkalma nyílik szép tehetségeinek érvényesítésére.

— **Cáfolat.** Egyik fővárosi napilap azt a hírt közölte, hogy *Ladriagh* Gyula, az államvasutak elnök-igazgatója nyugatombá vonul és hogy *Schöber* Albert miniszteri tanácsos az államvasutak kereskedelmi főosztályának igazgatója már beadta nyugdíjazása iránti kérvényét. Híreket helyről szerzett értesülés szerint ez a hír nem telei meg a valóságnak.

— **A tüdővész ellen.** Ma délelött Pozsonyban, a városház nagytermében *Wittrich* elnökletével népgyűlés volt a tüdővész elleni védekezés eszközeinek megállapítása céljából. A gyűlésen *Schulpe* György magyar nyelven, *Kalmár* Henrik pedig német nyelven ismertették, hogy a tüdővész mily óriási rombolást visz végbe az emberiség közt.

— **Házasság.** *Révész* Gyula hírlapírókollégánk, a Budapesti Hírlap szerkesztőségének tagja, a fővárosi zsurnalisztika egyik kiváló s nagytehetségű munkása eljegyezte *Kovács* Erika kisasszonyt, *Kovács* Ábrahám szatmári takereskedő leányát.

Lukács Béla muzsiai királyi aljárásbíró eljegyezte *Füst* Róza kisasszonyt Győrben.

Márk Gábor. m. kir. állatorvos Kőbányán, eljegyezte *Sándor* Bianka kisasszonyt Lippán.

Szegő József eljegyezte *Hirschler* Janka kisasszonyt *Krausz* József nevelt leányát Budapesten.

— **A szerb nemzeti alap.** A karlócazi szerb nemzeti kongresszus átvizsgálta a nemzeti alap kezelési főjegyzőseit és bizonyos hiányokat állapított meg, melyekért *Brankovics* György szerb patriárchát ökölták. A kongresszus erre főszólította a patriárchát, hogy pótolja a hiányzó öszzegeket. Brankovics patriárcha azonban ezt kerekben megtagadta. A dolog azonban ezzel még nem nyert elintéztet, mert a kongresszus megbizta jogtanácsosát, hogy bíról uton hajtsa be a nemzeti alap követeléseit a patriárchán. Az ügyvéd be is adta Brankovics patriárcha ellen a keresetet, aki most, hogy a további huzavonának végét vesse, a hiányzó öszzegeket a szerb nemzeti alap javára letétbe helyezte.

— **Báró Fejérváry ellen.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy *St.-Fölten*ben ma a Mihály-egyesület diszgyűlésén, amelyet a pápa jubileuma alkalmából rendeztek, *Forzer* képviselő élesen megtagadta báró *Fejérváry* Géza honvédelmi minisztert. *Forzer* többek közt a következőket mondotta:

Emlékeztetem önöket egy szomorú jelenetre, amelyről a magyar lapok tudósításai is megemlékeztek. Az ujoncjavaslat tárgyalása során a magyar képviselőházban egy papképviseelő beszéde közben báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter közbekiáltott:

— De Péter-filérekre telik a népnek!

A legnagyobb felháborodást érdemli meg az a miniszter, aki nem állt ilyen mondan. Örüjön báró *Fejérváry*, hogy még vannak, akik vallásos eszmékért áldozatokra képesek, mert ha egyszer a szociáldemokrácia kerül uralomra, amelylyel báró *Fejérváry* — úgy látszik — azonosítja magát, akkor báró *Fejérváry* tábornok lesz ugyan, de hadsereg nélkül, mint a francia tábornokok, akiknek már nincs hadseregük. Ugy látom e közbeszólásból, hogy báró *Fejérváry* protestáns. Gondoljon hát németországi hitösorsaira, akik temérdek pénzét küldenek Ausztriába a protestáns mozgalom támogatására. Vessen számat magával báró *Fejérváry*, vajjon méltó-e az ilyen közbeszólás az apostoli magyar király miniszteréhez; úgy látszik, megelégedezik arról, mivel tartozik állása méltóságának.

Teljesen felesleges, hogy a magyar honvédelmi minisztert ennyi és ilyen badar kifakadással szemben megvédelmezzük. *Porzer* ur heveskedést pedig bizonyára mindenki avval a mosolylyal fogja olvasni, amelylyel egy haragos klerikális remiátásait olvasni szokás.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* segítőalap-lanácsa ma délelött *Cziklay* Lajos elnöke alatt ülést tartott. Az igazgatótanács a mai ülésen 710 korona segélyköszönt és segélyt szavazott meg. Ezenkívül több folyó ügyet is eintéztet.

— **Felolvasások.** A család és vékes búkas tanáról tartott ma este felolvasást dr. *Bihari* Mór, az országos kereskedelmi és iparszarnokban. a kereskedelmi szakmavétségét terjesztő egyesület rendezte előadások keretében. Az érdekes előadást, amely alaposan fejtegette a kérdést és az ezen a téren mutatkozó anomáliák megszüntetésére törvényhozási intézkedést tart szükségesnek, az előkelő közönség nagy tetszéssel fogadta. — A *Pénzüntézet* Tiszviselőik Örszédos Egyesületében ugyancsak ma este dr. *Horvát* Lipót budapesti ügyvéd tartott szabad előadást a főszdebizománnyos aruzserződési jogáról (in sich ügylet). Nagyszámú közönség gyűlt össze az előadásra, ott voltak többek között *För* Jakob, *Frankl* József, *Kronberger* Lipót, *Szekely* Ferenc, *Ruster* Béla igazgatók. Dr. *Horvát* Lipót körülmenyesen megvilágította tárgyát és pedig a kérdés rendezésére vonatkozó reformok kifejtésével. Az előadást nagy elismeréssel fogadták.

— **Szerencsétlenség egy sörgyárban.** Nagyvárdról táviratozza tudósítónk: *Nagyvárd* mellett a peceszölési sörgyárban *Pap* Katica munkásnő a malákaikat tisztította s mikor a karzatot a transzmiszöl tengelye mellett elment, a tengely megkapta és magával sodorta. A leány meghalt. A virgálóbíró gondatlanságot állapított meg.

— **Tüntető körmenet.** Székesfehérvárról táviratozzák: A szocialisták a mai vezető helybeik ácsok és kömvések tegnap rendőri engedély nélkül tüntető körmenetet tartottak. A tüntetők a rendőrséget abougolva *Say* Ferenc ipartestületi elnök lakása elő vonultak. A rendőrség a tömeget szétöszlatta. Ma a tömeg igazót a rendőrségre idézték.

— **Nagy tűzvész.** *Lembergből* táviratozzák, hogy *Avertyn*ben tegnap délután tíz ütöt ki és 371 magánházat és több középületet elbaanvasztott. A kárt 700 000 koronára becsülik. A tüzet, amely ötszáz családot hajléktalaná tett, vigyázatlanság okozta.

— **Zavargások Triestben.** A triesthi helyőrséget holnapra megerősítik, mert a hatóságok félnék, hogy zavargások lesznek a tavalyi februári események évfordulója alkalmából készülő tömeges felvonuláskor. A munkások kivonulnak a temetőbe, ahol most dolgoznak a síremlékek. A városban agítálnak, hogy a házakra tüzenek ki gázszobogókat két napon át.

— **Szerbek garázdálkodása.** *Ujvidékről* jelentik ezt a felháborító esetet: Szombaton szerb lakodalmások mentek vonaton *Temerin* felé. Ugyanakkor négy magyar diák utazott haza: *Arany*, *Szervés* János, *Schütz* Gyula és a szabályai vasuti előjárónak a fia. A fiuk magyarul énekeltek és beszélgettek. Emiatt a velük egy szakaszban utazó öt szerb ember megtagadta és bántalmazta őket, miközben *Aravay* és *Szervés* közteltették a vonatról. Ez *Temerin* közelében történt, ahol a két fiut sérült állapotban találták a pályatesten. *Schütz* legurott a vonatról és *Temerinben* elmondotta a dolgot *Novák* rendőrnek, aki a szerbeket le akarta tartóztatni. Az egyik szerb, *Jeftics* Lala, kést rántott és ellenesegült a rendőrnek. A csendőrök a lakodalmás népből öt embert letartóztatnak és *Ujvidékre* kísérték őket, ahol *Molnár* vizsgálóbíró már ki is hallgatta őket. *Jeftics* az ügyész indítványára fogva tartották. Holnap idehozzák *Bikity* Jókát is, aki szintén résztvevett a garázdálkodásban.

— **Utcai harc.** *Berlínből* jelentik: Szombaton éjjel valóságos harc folyt a nép és a rendőrség közt. A *Frankfurterstrassen*ben két fiu gyujtogatott, hogy a tűz főjelentésére kitűzött három márk jutalmat megkapja. Egy *Kaysersing* nevű rendőrtiszt el akarta zárni a tűz színhelyét, s mivel a tömeg nem akart hátrálni, annyira izgatott lett, hogy támadásra vezette a rendőröket. Erre a nép ordítani kezdett, s fenyegető szavakban tört ki. Ez még jobban főlzgatta a rendőrtisztet, aki már most kardot rántott s a rendőröknek is megparancsolta, hogy kivont karddal nyomuljanak a közönség ellen. Erre valóságos utcai harc keletkezett. A tömeg rávelette magát *Kaysersingre*, s bottal és esernyővel agyba-íöbe verte, egyenruháját letépték s kardját elvették, a tömeg elvitte a kardot a *Vorwärts* szerkesztőségébe. Az utcai harc éjjeli két óráig tartott.

— **Ünnepelt szerkesztők.** A Katolikus Magyarországi szerkesztőknek dr. *Kiss* Jánosnak és dr. *Sziklay* Jánosnak, valamint a munkatársaknak tiszteletre tegnap este barátságos vacsorára gyűiték össee az Örszédos Pámany egyesület tagjai és barátai, mintegy 50—60-an a *József-teri* Virágoskorvendőglő külteremben. Vidékről is érkeztek erre az alkalomra így *Berkes* Pál kanonok, érseki vikárius Nagyszombatból, dr. *Zundi* Péter kalocsai kanonok, *Blaskovich* Ferenc országgyűlési képviselő stb. Az ünnepelték dr. *Margáts* Ede üdvözölte szép beszéddel. Az ünnepetek nevében dr. *Kiss* János köszönte meg a nagy szeretetet, melyet a jelenlévők és távolból üdvözölők kifejeztek.

— **A templom tolvajai.** *Kempenből* jelenti: A *Kempen* mellett levő waldenhofeni plébániába ma délelött az istentisztelet alatt betörték; a tolvajok huszharözezer márká értékű értékpapírosz loptak el. A betörés híre gyorsan elterjedt a templomban, mire az ájtatos közönségnek egy része a betörők iüdvözésére ment. *Lenzried* közleében utól is érték őket. Amikor a betörők látták, hogy iüdvözök eldobták az értékpapírosokat és revolverekkel az iüdvözökre löttek, Az utóbbiak közül három ember megsebesült, egyikük súlyosan. Végre az iüdvözök elfogták a tolvajokat és a kempeni fogházba vitték őket.

— **Halálozás.** *Heggy* Béla magánzó rövid szenvedés után, életének nyolcvanhatodik évében ma éjjel *Budapestben* meghalt. Az elhunyt közbeszülésben élt, halála előkelő nagy családort borított gýaszba és általános részvételt keltet. *Heggy* Miksa, az *Adria* hajózási részvénytársaság vezértikára apját gýaszolja benne.

— **A segélypénztári tisztviselők mozgalma.** A fővárosi elismert jellegű betegsegélyzőpénztárak tisztviselői tegnap a *József-lócher*eg-szálloda nagytermében értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy anyagi és erkölcsi érdekeik előmozdítása és fejlesztése céljából országos egyesületet alakítsanak. A népes értekezleten a főváros minden segélypénztárának ösaknem össeen tisztviselői jelen voltak s az egyesület alapszabályainak kidolgozására, valamint a további teendők végzésére tiztagu szervezőbizottságot küldöttek ki *Elhatározza* az értekezlet, hogy a mozgalomba az egész ország betegsegélyzőpénztári tisztviselőit bevonja.

— **Katonai ünnepség.** *Dolja-Tuzláról* jelentik: A 34-ik gyalogezred 12-ik százada méltó kegyeletei ünnepelte meg február 3-ikán az *Overseik* és *Jagel*onál 1864. évben kivított győzelmének emlékét. A magyar fiuk istentiszteletre mentek a templomba és bazafias dalokat énekeltek. Délben a tiszti étközében diszebed volt melyen mint házigazda a dicső század kapitánya, *Strell* Pál serepelt. *Nitsche* Viktor vezérőrnagy az első pohárköszöntőt ö felségére, a másodikat az ünneplő ezredre és *Kedics* nyugalmazott őhadnagyra, ki a csalóban résztvevett — mondta. Délután a barakban a legénység szinpadot állított fel és egy közlegény szerzeményét, Az *orvadásokat* adták elő. Az előadást egy allegorikus jelenet zárta be.

— **Elpusztult hajók.** *Hamburgból* jelentik, hogy tegnap óta iszonyu vihar dühög az Északi-tengeren és az Alsó-Elbán. Egy ismeretlen hajó elsülyedt és egész legénysége epusztult. Két halászó hajó, az Északi-tengeri Halászati Társaság tulajdona, eddig nem tért vissza a kikötőbe. Ugy látszik, hogy mindkét hajó edveszett a 31 főnyi legénységgel együtt.

— **Ezer ember a tengerben.** *San-Francisco*-ból táviratozzák: A *Mariposa* gőzös azt a hírt hozta, hogy a Tártság-szigeteken január 13-án nagy tengeri vihar volt, amelyben körülbelül ezer ember vesztette életét. Nyolc sziget elpusztult. — Ujabb távirat szerint a vihar január 13-ika után még néhány napig tartott. Az első híreket az *Eimo* nevű söner hozta január 26-án Papetébe. Másnap ugyanoda érkezett az *Excelsior* nevű gőzös 4000 menekülttel. A gőzös kapitánya csakis Háo, Higuero és Manuakao szigeteken 500-ra becsüli az *áldozatok számát*. Nyolc fehér ember vízbe fullt. A vihar egészen Raiateáig terjedt, ahol nagy kárt okozott, de emberélet nem puszt el. Attól tartanak, hogy még sokan, akik a viharból megmenekültek, el fognak pusztulni, mielőtt odaérkeznek az élelmiszerek, amelyeket a francia hatóságok beszeréznek. Kétszáz ezer tonna gyöngy-kagyló is elpusztult.

— **Egy érdekes emberi szervezet.** *Ferrarában*, az estei hercegek felső-olaszországi városában öngyilkossága révén lett világhírű egy *Pinelli* nevű egyetemi hallgató. Szerelmi bánatában szíven lötte magát s csodaképpen mégsem halt bele. Kórházba vitték s az orvosok beható vizsgálat alá vették e rendkívül szokatlan esetet. Pinelli azt hitte, hogy a melle balfelén van a szíve, tehát oda lött, s a vizsgálat révén kiderült, hogy a szíve a jobbik oldalán volt. Az orvosok azt is megállapították, hogy a szíve helyén van a mája, a mája helyét pedig a gyomor foglalta el. Ennek a kétségtelenül rendkívül ijesztő belső szervezetének köszönhető a szerelmes öngyilkos, hogy több hónapi szenvedés mellett is életben maradt. Az olasz orvosi szaklapok most részletesen leírják a rendkívül esetet, ami annál különösebb, mert belső szerveinek fölfordított volta mellett is Pinelli-nek életfunkciói rendesek, s úgy öngyilkossága előtt, mint most, teljesen egészséges.

— **Adokozás.** J. Jánosné Budapestről 3 koronát küldött a foszke-utcai szegény családnak. — *Spitzer* Miksa Pécsről 2 koronát küldött az ingyenkenyér s 2 koronát a Gyermekbarát-Egyesület javára. — *D. M.* Erdődről 4 koronát küldött a Rottenbiller-utcai szegény családnak. Az adományokat rendeltetésük helyére juttatjuk.

— **Tiszti affér.** *Buárisban* péntekről szombatra virradó éjszaka öt katonaisztét a Ringen megtámadott egy csapat szokolista. A tisztek kardot rántottak s néhány szokolistát megvérezték.

— **A Mont Pelée újabb kitörése.** Párisból jelentik, hogy a Martinique-sziget kormányzójának oda küldött kábeltáviratai szerint a Mont Pelée kitörése egyre ismétlődnek. Emberéletben idáig nem esett kár.

— **Felhívás.** Felkértenek mindazok, kik *Bátori* Sándor alberti-irsai tanítótól oktatást nyertek, hogy ez évi júniusban megterhelendő 25 éves jubileuma megünneplése céljából, címüket *Richter* Márton szervezőbizottsági jegyzővel tudatni sziveskedjenek. (Budapest, VII., Erzsébet-körút 22. III. 27.)

— **Letartóztatott kaució-sikkasztó.** *Boleman* Aladárt, a *Háttulajdonosok Lapja* volt szerkesztőjét ma délben kaució-sikkasztás és magánokirahamisítás miatt letartóztatta a rendőrség. *Boleman* szolgákat, pénzbeszedőket fogadott fel, természetesen kaucióval s a szegény emberek pénzt elmulattá. Állandón fogaton járt, nagy háziartást vitt és lovasig ügyekben utazott. A letartóztatott kaució-sikkasztó okiratot, váltókat is hamisított magánemberek nevére, amely váltókra azután különböző pénzintézeteknél nagyobb összegeket vett fel. Nagyban üzte a zsarolást is. Megfenyegetett kereskedőket, magasállású embereket hogy ha pénz nem adnak neki, lapjában róluk szenzációs leleplezéseket fog közölni. Az ilyen zsarolási ügyletekből kifolyólag azután sok baba is akadt a rendőrséggel. Éveken át folytatott szélhámoságai a mai feljelentések kapcsán végre teljesen nyilvánvalóvá lettek, amiért a rendőrség őt ma délben letartóztatta. Délután kisérték át az ügyészség fogházába.

— **Tűz a gázgyárban.** Veszedelemes tűz ütött ki az éjszaka az újvásári gázgyárban. A gázgyár udvarán álló istálló tetje és szénpadlása gyulladt és nagy veszedelemmel fenyegette az egész telepet. Szerencsére még idejében észrevették a veszedelmet és mielőtt nagyobb arányokat öllött volna, eloltották a tüzet.

— **Egy örült öngyilkossági kísérlete.** *Schlesinger* Márton díjnok, aki az *Andrássy-ut* 64-ik szám alatt lakott megörlt és ma délután a *Kerepesi* uton egyik villamos kocsit elé vetette magát. A vezetőnek sikerült a kocsit megállítani s így a szerencsétlen örültnek, akit csak hosszas küzdelem után sikerült megfékezni, semmi baja nem történt. *Schlesinger* bevitték a főkapitányságra s miután a rendőrorvos konstatálta, hogy közveszélyes elmebeteg, a lipótmzei tóboldyába szállították.

— **Üdöntség a hazai ipar terén.** Az irodabereendezések mind külföld és ideig Ausztria gyármányai; ezért ha e téren tényleges magyar gyármányokkal találkozunk, elismeréssel kell viselkedni az oly fehér hollókkal szemben, mint pl. a *Hermes* irománygyűjtőmappa. Magyar az anyaga, magyar a készítője, magyar a felirata; jobb, mint a külföldi, ol-

soőbb, mint az eddigi bármely gyármány. Egy a szerkesztőségénél levő példányt vizsgálva, bátran állíthatjuk, hogy szerkezete nagyszerű. Kapható *Schächter* M. irodacikk-különlegesség gyárában, *Budapest*, *Erzsébet-körút* 6.

(x) **Köszvény és oszsz ellen** hatásban felülmulhatatlan a *Zollán-tele* kenőcs. Üvege 2 korona. *Zollán* gyógyszerárban, *Budapest*, *V., Sétány-utca* és *Szabadság-tér* sarkán.

(x) **Köhögés, rokedtség** ellen elismert páratlan szer a világhírű és közkedvelt *Esger-féle mellpasztillák*, melyek a gyomrot nem rontják és kitűnő ízűek. Egy doboz 1 és 2 korona, próbadohoz 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

(x) **Tüdővész** című mai hirdetésünkre t. olvasóinkat figyelmeztetjük.

Lujza hercegnő szanatóriumában.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, február 9.

A nioni szanatórium csendességében pihen a boldogtalan szász extrónörökösne, akinek szerelmi regénye immáron másfél hónap óta tartja izgatottságban a világot. Amire semmiféle emberi hatalom nem volt képes, imhol végbevitte a gyűgőz gyermeksírás: Lujza hercegnő magába szállott és szakított romantikus álmaival, amelyeket szabadságról és szerelmről szólt.

Genfi, drezái, frankfurti, bécsi, brüsszeli és nioni telegrammok alapján a következőkben számolnak be a mai nap eseményeiről:

(A fordulat.)

Lujza hercegnőt a szász trónörökös elutasító válasza és családjának hideg viselkedése annyira megrendítette, hogy szombaton éjjel *lázás roham* volt s *félrebesszél*. Másnap reggel meglátogatta mind a két ügyvédjét s nagyon rövid tanácskozás után elhatározta, hogy elmeigógyító-intézetbe vonul s ügyvédjei tanácsára erre a célra a nioni *Meterie*-intézetet szelme ki.

A hercegnőt nagyon elkosertette a szász udvarnak az az elhatározása, hogy beteg gyermekét nem látogathatja meg s mindazokra, akik tegnap látták, rendkívül szánalmas hatást tett.

A *New-York Herald* tudósítója különben azt állítja, hogy mint neki *dr. Lachenal* Genfben mondta, Lujza trónörökösének abbéli kérését, hogy *Szalzburga* visszatérhessen, *Ferenc József* parancsára utasították el. Lujza trónörökösne jövője a válóper kimenetelétől függ. Jelenlegi állapota, melyet a legutóbbi izgalmas események okoztak, aggodalomra ad okot.

Lujza hercegnőnek az az elhatározása, hogy szanatóriumba vonul vissza, nagyon meglepte az udvari kört, mert senki sem tette föl a hercegnőről, hogy erre el tudja magát határozni és senki sem kísérlette meg, hogy erre rábeszélje.

Genfből táviratozzák: A *Frankfurter Zeitung* genfi távirata szerint Lujza hercegnősszony nem fog elállni a válókeresettől. *Február 11-én* ki fogják mondani az elváltást, de a házasság végleges felbontása később fog megtörténni. A hercegné a szanatóriumban fogja bevárni lebetegedését. Arról a károl, hogy visszatér *Szalzburga*, letett a hercegnősszony, mert teljesíthetetlen feltételeket szabtak neki.

Remény van ahhoz, hogy olyan megállapodás fog létrejönni, amely visszavonja a trónörökösne legálabb Ausztriában a rangját és jogait, mert Ausztriában nem fosztották őt meg azoktól, csak felfüggesztették. *Alice* toszkánai nagyhercegné ma Bécsbe utazott, hogy *Ferenc József* királynál közbenjárjon Lujza hercegné érdekében, ami valószínűleg sikerülni is fog, minthogy a viszonyok most egészen megváltoztak. A toszkánai udvar a fenti eseményekről eddigelé semmiféle direkt értesítést nem kapott.

Kijelentik, hogy *Wölfling* Lipótnak semmiféle befolyása nincs Lujza hercegnő és *Giron* el-elhatározásaira. Megengedték neki, hogy hugát a *Meterie*-szanatóriumban meglátogassa. A szanatóriumról kedvező hírek jöttek. A hercegnő meg van elégedve az intézet berendezésével.

Ma reggel *Lachenal* táviratot kapott a szanatórium igazgatójától, aki tudatta az ügyvéddel, hogy a hercegnősszony jól töltötte az éjszakát, nyugodt és jól érzi magát.

(Az elutazás.)

Lujza trónörökösne két ügyvéde és fivére,

Wölfling Lipót kísérték el a szanatóriumba. A trónörökösne borzasztóan izgatott volt. Főképpen a sok titkos rendőrgyök, melyekkel körülvezték, egy nembe kergettek bele az üldözési mániának, úgy hogy most minden emberben, akinek az arca neki nem ismerős, szász rendőrgyököt lát. Amikor az elmúlt éjjelen a *Suisse-szállodában* tűz támadt, a trónörökösne határtalan izgalom fogta el és többé az éj egész hátralévő részében nem tudott elaludni.

Lujza hercegnő *Genfből* jövet, tegnap délelőtt tíz órakor *Lachenal*, egy orvos és bátyja kíséretében *Nionba* érkezett. A pályaudvaron *dr. Martin*, a *Meterie*-szanatórium igazgatója és *Forel* elmeorvos fogadták. A hercegnő kísérelével kétfogatu kocsiba szállt, amely a szanatóriumba vitte. Bátyja délután egy órakor tovább utazott *Montreuxbe*.

A hercegnőnek a *Meterie*-szanatóriumban négy szobája van, valamennyi a tengerre nyílik. Ellátásáról a toszkánai udvar gondoskodik. *Szalzburgból* legközelebb egy apca érkezik, aki a hercegnőt ápolni fogja.

(A szanatórium.)

A *Meterie*, ahová Lujza hercegnő visszavonult, a *lausanne*-genfi országot mentén, az úgynevezett *Bois de Bougie* mellett, nem messze a tótol, a kis *Nion* város közelében fekszik.

A *Meterie* egy nagy, igen ismert intézet, mely egy rész:vényárság tulajdonában van és *dr. Martin* kitűnő specialista vezetése alatt áll; külön osztálya van elmebeteg részére és egy osztálya idegbetegségek gyógyítására.

Ez a hely igen alkalmas oly egyéneknek, akiknek, mint a hercegnőnek, nyugalomra van szükségük.

A dombról, amelyen az intézet van, a genfi tóra gyönyörű kilátás nyílik. A *Meterie* úgynevezett „nyílt szanatórium”, ami azt jelenti, hogy a betegek, akiket orvosi ajánlatra vagy önkéntes jelentkezésre vesznek fel, onnan tetszésük szerint bármikor távozhatnak. A *Meterie* eredetileg hidegvizgyógyintézet volt, amelyet később újabb építményekkel, női betegségek és idegbajosok kezelésére külön berendezett pavilonokkal bővítettek ki és így belőle nagyszabású gyógyintézet lett. Olyan női betegeket, akiket hivatalos orvosi vizsgálat alapján elmebetegnek jelentenek ki és ennek megfelelő külön ápolásra vagy őrszere szorúlnak — épp úgy, mint a kontinens legtöbb hidegvizgyógyintézetében — a *Meterie*ben fel nem vesznek.

Az intézetben a trónörökösne a német birodalomból származó női betegek egyikével sem fog találkozni. Minthogy az intézetben külön kis villák is vannak, melyekben egyes betegek egyedül lakhatnak, a trónörökösne magát, ha tetszik, az intézet többi betegétől teljesen elkülönítheti.

Minthogy a *Meterie* nem tóboldya és nyugtalan, lármás betegeket oda be nem fogadnak, a trónörökösne ezen a kies helyen az annyira óhajtott békét és nyugalmat megtalálhatja. *Dr. Martin*, az intézet igazgató-orvosa, elsőrendű specialista női betegségekben szenvedők és idegbajosok számára. A híres *Charcot*-féle iskolából került ki és a hipnotikus és szuggesztív gyógymódokkal sokat foglalkozott.

(A pápa közbenjárása.)

Már bizonyos, hogy a pápa közbenjárása nagyon hozzájárult a trónörökösne ahhoz az elhatározásához, hogy *Giron*nal szakít. A pápát megkérték, hogy járjon közbe a hercegnőnél a szakítás érdekében. A pápa erre elküldte egyik meghatalmazottját a hercegnőhöz, aki akkor *Bentone*-ban volt és a pápa megbízottja lelkére beszélt a hercegnőnek, hogy szakítson *Giron*nal, fogadja el a szász udvar feltételeit és legalább a folyamatban levő válóper befejeztéig csöndes visszavonultságban éljen. A szentatya szavai annál mélyebb hatást tettek a trónörökösne, mert ezt a *Frigyes* Keresztély herceg betegségéről szóló hírek nagyon leverték és mert lassankint kezdi megismerni *Giron* igazi természetét.

(Giron.)

Giron, ki ma Párison át visszaérkezett *Brüsszel*-be, bizalmas barátai előtt kijelentette, hogy az ő elválása a trónörökösne-től csak pillanatnyi és ő maga óhajtotta ezt, hogy a trónörökösne kétségbeesett helyzetéből mielőbb kiszabadulhasson. Hogy mit fog a jövőre nézve határozni, ez egyedül csak tőle függ. Végül kijelentette, hogy ő e tekintetben a trónörökösne minden kívánságának készségesen engedni fog.

Giron váratlan és észrevétlenül történt megérkezése után egy barátjának a lakását kereste fel, mert családja őt befogadni nem akarta. Megérkezésének helyét és idejét csak egy radikális lap tudta. A trónörökösnetől történt elválására vonatkozólag Giron kijelentette, hogy az nem végleges, de ezzel ellentétben áll az a főntebbi nyilatkozata, hogy a jövőre vonatkozó intézkedéseket egészen a trónörökösre bizza.

Giron azt is mondta egyik-másik újságírónak, hogy mostani helyzete hallgatásra kényszeríti, mert minden nyilatkozatának súlyos következményei lehetnének a főhercegnőre nézve. Csak abban az esetben fog nyilatkozni, ha róla és a hercegnőről hamis és az igazságnak meg nem felelő híreket terjesztenek. Néhány nap mulva elutazik innen, mert attól fél, hogy száz titkos rendőrök megfigyelik.

Egy brüsszeli távirat szerint Giron még mindig érintkezésben van Luiza hercegnővel. Vasárnap délután is táviratot kapott tőle, melyben értesíti, hogy a *Meteor* nevű szanatóriumban lakik. A táviratban a hercegnő panaszodik családja engesztelhetetlen viselkedése miatt.

(A hercegnő költeményei.)

A szerencsétlen herceggazságy tudvalegőleg nem mindennapi tehetséggel áldozott a muzsáknak és az udvari köröket gyakran ragadta el kompozícióival és költeményeivel, amelyek jóval fölülte állnak a diétlantizmusnak. A *Frankfurter Zeitung* ma érkezett számában a hercegnő több versét találjuk, amelyek bensőséges tartalmukkal és formai készülségükkel válnak ki. Imhol, két költeménye hevenyészett fordításban:

Álmodom.

Vajjon valóság volt-e, vagy csak álom?
Röpülve könnyű szárnyakon a légbe,
A mérhetetlen irt lebegve járom
És száguldo az álmodozó égbe.

Egy édes vágy ragadta meg a lelkem:
Vaj' minden tettem boldogságra válna,
Hogy kedvesim szemében fényre kelten,
Csak szerelem legyen, — a legszebb hála!

És álmodozva szálltam le a földre,
Amely pihent a fényes éjszakán;
Le kem lágy dalnak rezgésével telt be,
S megérezte, hogy gondosis most reám.

Örökre.

A rét s a kert virágy fágyba váltak,
Hervadt a tegnap zöldelő levél,
A kis madárkák vándorútra szálltak;
Erdő, mező már nyugovóra tér.

Szívembe szállt a fájdalomnak árnya,
A boldogságot bú váltotta fel;
Az életkedv, a vígság messze száll ma,
Magam vagyok . . . így száll az élet el.

Ó természet! pihenni vágyom véled;
S álmodni, véle mily boldog volék
S ha majd a rét ezer virága éled,
Örökre nékem adja őt az ég.

Vádatk egy bíró ellen.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, február 9.

A budapesti büntető-törvényszék egyik bírása, dr. Soós Kálmán ellen zsarolásért és vesztegetésért büntetővizsgálatot folytat a budapesti rendőrség. Az a vád ellene, hogy a kezében lévő és előadásától függő perekben megszarolta a felelt és kedvező ítéletet hozott a tanács által azokban a perekben amelyekben megvesztegettek. A bírót a rendőrség már hetekkel eze-öt felügyelet alá helyezte, büntetését pedig egy volt börtörökösödött letartóztatva, őt magát pedig ma délutánra megidézette s kihallgatása még a késő éjjeli órákban is egyre tart. Eddig még nem lehet tudni, vajjon a magáról megfellebbezett bíró letartóztatja-e a rendőrség, de amny bizonyos, hogy már eddig is rendkívül sok terhelő adat merült föl ellene. A bírói körökben rendkívül kínos feltűnést keltő ügy különben a következő:

Pár héttel ezelőtt megjelent az ügyészségen *Schlesinger* Leó ékszerész és feljelentést tett dr. Soós Kálmán törvényszéki bíró ellen zsarolás miatt. Elmondotta, hogy neki valami ügye volt a törvényszéken, amelyet a felebbviteli tanácsban Soósnak kellett elvitatnia. Egy napon meglátogatta őt *Schwarz* Abraham, volt börtörökösödött, aki elmondotta, hogy Soós Kálmán bíró megbízásából jön. Eladta, hogy *Schlesinger* ügye nagyon bonyolult, súlyos terhelő körülmények merül-

tek fel. Azonban bizalmasan megsughatja, hogy az ügyet el lehet intézni. Majd gyors fordulatot egy nagyobb összeget kért, amelyért a bíró úgy fogja elretérlni az ügyet, hogy bizonyosan kedvező döntést hoz a tanács. *Schlesinger* nem adott határozott választ az ajánlatra, azonban felelt az ügyészséghez és meglette a feljelentését. Az ügyészségen természetesen óriási megdöbbenést keltett az eset és a legnagyobb titokban megindították a nyomozást a bíró ellen. Dr. Soós Kálmán védjegy- és szabadalmi ügyekben referált a felebbviteli tanácsnak amely a büntvédi perrendtartás értelmében *végörvényes ítéletet hoz* a járásbírósgtól által büntögyekben. Soós Kálmánnak tehát módjában állott a referálásnál olyan fordulatot adni az ügynek, hogy a tanács kedvezően döntött Soós felére vonatkozólag. Előszedték a feljelentett bíró régi iratait és számos olyan ügyet találtak, amelyek bonyolított és kuszált voltaknál ogva kétségessé tették az ítélet igazságosságát és helyességét. Erre az ügyészség megbízta e rendőrséget, hogy dr. Soós Kálmán és *Schwarz* Abraham ellen indítsa meg a nyomozást. Az ügyet *Bérczy* Béla rendőrkapiányának osztották ki, aki a nyomozást a legapróbb részletekre is kiterjesztette.

A rendőri vizsgálatnál megbízott *Bérczy* kapitány sorra kihallgatta tanuképpen azokat a oégeket és feleket, akiknek védjegy- és szabadalmi ügyben perük volt Soós Kálmán kezében. Így *Sárkány* Arnold, az Eszterházy-féle Konyakgyár Részvénytársaság igazgatója tanuvallomásában elmondotta, hogy egy esztendő előtt *Schwarz* Abraham Soós megbízásából felkereste őt és 1000 koronát kért azért, hogy az ügyét kedvezően intézzék el. Ő nem adott pénzt, az ügye azonban reá nézve kedvezőtlenül intéztetett el. A rendőrség ebben az ügyben *Schwarz* Abraham lakásán házkutatást tartott és az ott talált levelekből kiderült, hogy dr. Soós Kálmán *Sárkány* Arnoldnál személyesen is eljárt, hogy pénzt kérjen tőle, sőt egy váltó is a rendőrség kezébe jutott, amelynek leszámítását *Sárkány*tól kérte Soós Kálmán.

A *Schlesinger* Leó-féle zsarolási ügy a következő: *Schlesinger* Leo Károly-köruti üzletben megjelent egy *New Simon* nevű márványkereskedő és egy aranyláncot vett tőle. Neu pár nappal később észrevette, hogy a lánc hat grammal könnyebb, mint az ékszerész állította s ezért csalás miatt feljelentést tett *Schlesinger* ellen. Az első bíróság felmentette *Schlesinger*t s ekkor felebbezés folytán került az ügy Soós bíró elé. Nemsokára megjelent *Schlesinger*nél *Schwarz* Abraham és a bíró nevében meg akarta zsarolni; *Schlesinger* azonban feljelentést tett ellene az ügyészségnek.

Egy harmadik ügye dr. Soós bírónak az *Auer-Durable* ügy, ahol a *Durable* részvénytársaságot akarta megszarolni 10,000 korona erejéig. Mivel azonban nem kapott pénzt, a pert *Auer*k javára döntötte el.

A negyedik ügy a *Fékamp-Benediktiner*-féle védjegybitorlási ügy, amelyben szintén zsarolást akart elkövetni Soós bíró.

Ezekben az ügyekben érkezett egyelőre feljelentés Soós bíró ellen a rendőrséghez.

De ezeken kívül vannak egyéb ügyei is a bíró urnak, aki saját családját sem kímélte meg, csak hogy minél több pénzhez juthasson. Sógornőjével, özvegy *Reich* Gyulánéval pár év óta különböző perei vannak, amely perekben nagyon is kihatásolta bírói tekintélyét.

Özvegy *Reich* Gyuláné született Molnár leány s unokahuga volt dr. *Molnár* József külső váci-uti gyógyszerésznek, aki vagyonos ember volt. *Reich*né két évvel ezelőtt ment férjhez *Reich* Gyula pénzügyminiszteri számvizsgálóhoz, aki mintegy hat héttel a házassága után meghalt. Ugyanekkor haldoklott már Molnár József is, aki nőtlén ember volt és akiről tudta dr. Soós — akinek a felesége szintén Molnár leány — hogy nagybátyja vagyona legnagyobb részét rá fogja hagyni. Mikor azután Molnár József meghalt s *Reich* né megkapta az örökséget, dr. Soós Kálmán 500 forintot kért tőle azon a címen, hogy *Reich*hal való házasságát ő közvetítette. Ebből azután civakodás támadt a rokonok között. Eppen úgy bánt dr. Soós egy másik sógornőjével, özvegy *Mészényi* Aladárnéval is, akitől 400 koronát kért kölcsön. Mikor nem fizetett, *Mészényi* né perrel fenyegette. Erre dr. Soós Kálmán *Reich*né leírójának, *Reich* Gyulának összes hitelezőit felizgatta, hogy pereljék be két sógornőjét, mert *Reich*né leírja halalos ágyánál esküt tett arra, hogy összes adósságait kifizeti az örökségből. A dolgot természetesen per lett és ennek folyamán dr. Soós Kálmán esküt tett a sógornője ellen. Ezek a perek különben még most is folynak.

Különben egy ilyenfajta perben ma is volt tárgyalás az I—III. kerületi járásbírósgnál. Itt Soós Kálmán mint telpere szerepelt. Özvegy *Reich*né ugyanvis beperelte 500 forint házásságkövetési díjért. A tárgyalást azonban elhalasztották, mert özvegy *Reich*né — bár Soós bíró esküt tett — kijelentette a

bíróság előtt, hogy leveleket fog produkálni a bírótól, amelyekben ez azt írja, hogy ha pénzt kölcsönöz neki, az összes pöréinél latba fogja vetni bírói befolyását és tekintélyét.

Nagyon érdekes különben a dr. Soós Kálmán és *Schwarz* Abraham barátságának története is. Ennek a *Schwarz* Abrahamnak börtörökösödött volt a *Szokorsári*-utóban, majd a Király-utca 4-ik szám alatt, de az üzlete tönkrement s ekkor *Schwarz* mindenféle szélhámosságokra adta a fejét. Egy *Rohoska* nevű mérnökkel hozta össze többek között a sora, akinek eladta Izsák község határában lévő birtokát 40,000 forintért. A szerződésnek annak rendje és módja szerint megkötötték, mert *Schwarz* Abraham teleggönyvi kivonatokkal igazolta, hogy a birtok az övé. *Rohoska* kifilelt a birtok vételára fejében 10,000 forintot s mikor a birtokot át akarta venni, kiderült, hogy az *Schwarz* Abrahamé ugyan, de *okányi Schwarz* Abrahamé s *Rohoska* áldozatul esett a szédelgőnek. A rendőrség *Schwarz* Abrahamot letartóztatva s a büntető bíróság hét és félelvi felegyázra ítélte el. A felebbezési tanácsnál Soós bíró elnököt és perújítást rendelt el a bíróság. *Schwarz*ot a második tárgyaláson azután felmentették. Innen kezdődik *Schwarz* Abraham barátsága dr. Soós Kálmánnal.

Schwarz Abrahamnak különben háza van a Klauzál-utca 21-ik szám alatt. A telek az izraelita hitközségé, amelytől úgy kapta *Schwarz*, hogy 42 év mulva a ház is a hitközség tulajdonába megy át. *Schwarz* a házat hitelbe építtette fel, de nem fizetett és temérdek pere támadt ebből az építkezésből. Érdekes a dolgotban, hogy ezekben a perekben dr. Soós Kálmán törvényszéki bíró mindig mint *Schwarz* tanuja szerepelt a bíróságok előtt.

Dr. Soós Kálmán körülbelül 60 éves. Régebb időben *Miskolc*on volt ügyész s majd a budapesti ügyészséghez helyezték át. Már akkor is volt neki egy zsarolási esete. Dr. *Pollák* Illés volt az egyik fél ügyvédje, aki otthagya egyizben a tárgyalást és feljelentést tett dr. Soós ellen, hogy a felet meg akarta zsarolni. Dr. Soós ekkor áthelyezték a pestvidéki törvényszékhez. Azonban — kiváló jogász lévén — elfeledték ezt az esetet s nemsokára törvényszéki tanácselnök lett, majd a felebbezési tanács előadója. Három gyermeke van, egyik törvényszéki jegyző, a másik hadbíró-főhadnagy s leánya egy fővárosi ügyvéd felesége.

Dr. Soós Kálmán már hetek óta felügyelet alatt tartotta a rendőrség, anélkül, hogy erről neki sejtelmé lett volna. Ma a hivatalába kapta a rendőrség idézését, a Markó-utcai törvényszéki palotába. Délután 3 óra szót az idézés, de dr. Soós Kálmán nem volt pontos. A főkapitány és *Farkas* rendőrtanácosos már ki akarták adni ellene az elővezetési parancsot, amikor félénny tájban megjelent. Négy órakor kezdte meg a kihallgatást *Bérczy* kapitány, s még éjtél után is ott van dr. Soós Kálmán *Bérczy* szobájában. Büntetésével — akit este kilenc óra előtt tartóztatott el *Bérczy* kapitány — kétszer is szembesítették a kihallgatás folyamán.

A rendőrség ma este és éjjel úgy *Schwarz*nak az *Izabella*-utca 1., mint dr. Soós Kálmánnak az *Óbudai-rakpart* 7/b. számú lakásában házkutatást tartott és több kompromittáló iratot, levelet és váltót foglalt le.

Az éjszakai kihallgatás eredményét még egyelőre nem lehet tudni.

FŐVÁROS

(*) *Gróf* *Andrássy* Dénes adománya. *Márkus* József főpolgármester a *gróf Andrássy* Dénes 40,000 koronás adományát a székesfőváros központi pénztárába már beküldötte. Ezt az összeget — az adományozó rendelkezéséhez képest — felerészben a gyógyíthatatlan betegek szanatóriumának a céljaira fogják felhasználni, másik felerészben pedig a főváros kezelésére állt álló, tehát hatóságú intézmények javára létesítendő alapítványok részére.

(*) A közbiztonsági és vásári házbiztonsági ma délután ülést tartott *Almády* Géza tanácsos elnökölete alatt; előadó *Vajna* Antal fogalmazó volt. — Az elnök meglette a jelentést a budapesti marha-vásárnak a gazdasági korlátozása ügyében. A jelentéssel kapcsolatosan fölmerült az a kérdés, hogy a Külső Szokorsári utóban lévő *Leutgeb*-féle telekre hogy kerülhetek tartásra marhák a vásártérről, amelyekre a vásárpénztár is adott előleget. A szájt- és körmőtájás ugyanis ezeken a marhákon tört ki s csak a legnagyobb erőszakkal és nem csekély költséggel lehetett a járvány eltorjani. A bizottság tagjai közül *Venyessy* Adólt és *Schubert* Sándor a legszigorubb vizsgálat megindítását kívánták, amiből a bizottság az elnökkel együtt hozzájárult. Végül bemutatták az új marhaistállókat terveit 1600 marhára. A terveket a bizottság elfogadhatónak tartja.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Nemzeti Színház. Kisfaludy Károly emlékeztetésére ma este a nemzeti színpadon. Természetesen a *Hűség próbája* és a *Pártitók* került színpadra, hagyományosan kényelmesen, sablonosan. Arra nem gondol senki a Nemzeti Színháznál, hogy egyszerű — változatosság okáért és egy kis irodalomtörténeti csemegéül — Kisfaludy Károly sok drámája közül valami egészen újat mutassanak be. A Théâtre Français Molièrenek még a gyöngébb darabjait is színpadra hozza időnkint és a kötelező hagyományt nagy leleménynyel párosítja abban a tekintetben hogy Molière emlékéért a legkülönbözőbb vigjátékokban ujtja föl. Kisfaludy Károly a mi Molièreünk. Abszolút értéke jóval kisebb a Molière-énél, de nevezeti jelentősége olyan nagy, hogy megkülönböztetett figyelemre tarthat számot a Nemzeti Színház részéről, mely egyenesen kötelezve van a nemzeti tradíciók ápolására. A Nemzeti Színház ezt a kötelezettséget már évek óta nem teljesíti. Anyiban mutat csak jobb akaratot, hogy magyar klasszikusainkat már nem *delután* adja, hanem nagykegyesen az esti publikum elő viszi őket. Ha ez a haladás kielégíti a Nemzeti Színház önértését: legyen boldog vele! A mai előadás *Ujházi, Vivári és Galányi* mulattatták a közönséget jóízű, magyaros beszéddel és elven túlműveltség alaktással.

** Az Operaházban holnap, kedden a *Büvös vadász* kerül színpadra. *W. Kramer Teréz és Soyer* lonka közreműködésével.

Az Opera igazgatósága egy harmadik vendégszereplésre is megnyerte *Cuccini* Alice kisasszonyt, aki két vendégszereplésre volt szerződöttve. E megállapodás szerint a vendégművész a felújított Troubadour csütörtöki előadásában az *Asucena* szerepét fogja énekelni. A művész Budapestre Varsóba utazik, hol hosszabb szereplésre van szerződöttve.

** Hírek a Nemzeti Színházról. Gárdonyi Géza vigjátéka, az *Annuska*, melynek legutóbbi, nyolcadik előadására teljesen megtelt a Nemzeti Színház nézőtere, holnap, kedden, és azután pénteken kerül ismét színpadra. — Ugyanekkor kétszer adják még elő a hétet a *Monna Vannát*; csütörtökön és vasárnap este. — A Nemzeti Színház új angol darabja a *Lady Windermere* jegyzője szerdán kerül színpadra. — Szombaton új bemutatással és szereposztással mutatják be Shakespeare *Téli regét* és Erkel Gyu a zenéjével, mely már 14-dik éve nem szerepel a Nemzeti Színház műsorán. Mindezek előadásokra jegyek várhatóak már most a Nemzeti Színház elővetéli pénztáránál és a jegyirodáknál. A szerdai béreltszűnetes előadásra (*Lady Windermere* jegyzője) a bérőket helyei kedden déli 12 óráig tartanak fenn.

** Baucsányi sikere. A Vigszínházban holnap, kedden, ötödikször kerül színpadra *Bacsányi, Fényes* Samu történelmi drámája. A színmű eddigi előadásait zsúfolt nézőtér előtt tartották, és a közönség lelkes magatartása igazolta azt az általános magasztalást, amelylyel az ujdonságot a bemutatón fogadták. *Bacsányt* az összes vidéki igazgatók megszerezték s így a vidéki városokban is megismerhetik a drámát, irodalmunknak ezt az igaz nyereséget.

** Elaha Lujza a Falu rosszában. *Tóth* Ede híres népszémműve, mely 1844-szer tölthető már meg a Népszínház nézőterét. Vasárnap, e hó 15-én délután újból műsorra kerül, mivel a Nemzeti Színház igazgatósága engedélyt adott *Elaha* Lujza asszonynak, hogy vendégként eljárjon a Népszínházban Finom Rózsit.

** Vendégszereplés. *Révy* Aurélie operaénekesnő, aki a külföldi színpadokon előkelő művészi nevet szerzett magának, március hónap folyamán vendégszerepel a Magyar Kir. Operaházban. A művész a *Carmen*, *Mignon* és *Sevillai borbély* operákban játszik a magyar közönség előtt.

** A délvideki színház. A délvideki színház szövetkezetbe bevont városok kiküldöttjei ma érkekezlet tartották Szegeden. Jelen voltak *Pogány* Károly krasznói főispán, mint színházterületi elnök, *Latovics* Pál bácskai főispán *Mészáros* Kálmán, az országos színház-egyesület igazgatója, *Hauke* Imre polgármester, *Gozdu* Elek és *Grüner* Ede Zombor város részéről, dr. *Erzsey* Lajos Nagybecskerek képviselőjében, *Iseleits* Aurél és *Fraenk*l Nándor Lugosról és *Jeszenszky* Géza Szentmiklósról. Elhatározták, hogy a délvideki színház-egyesület állomása *Zombor, Nagybecskerek és Lugos*, nyári állomása *Szentmiklós, Nagykovács, Versecz és Herkulesfürdő* lesznek. A következő két évre *Balla* győri igazgatóval kötötték szerződést.

** Lindh Marcelló mai hangversenyéről szóló tudósításunkba egy kijavítandó sajtóhiba oszuit be. Elhelyett, hogy „Gounod nálunk ismeretes Sába királynevelője...“ természetesen „ismeretlen“ olvasandó.

** A Casanova Aradon. Tudósítónk táviratozza Aradról, hogy az ottani színházban ma este került színpadra tizenötödikször *Barna* Izó és *Faragó* Jenő nagy-

sikerű operetteje, a *Casanova*. A jubiláris előadásra leutazott *Barna* Izó s maga dirigálta az operettet. A zsúfolt ház rengeteg tapssal és koszorúkkal fejezte ki elismerését és az egész est lelkes ünnepi hangulatban telt el.

** A balletmester utimátuma. Mai lapunk ily című közleményére, amelynek adatai — élénk sajnálatunkra — elfogult oldalról jutottak hozzánk, a következő hiteles fölvilágosításokat kaptuk, amelyekkel teljes készséggel viszünk a nyilvánosság elé:

Tény az, hogy Guerra Miklós balletmester néhány hét előtt egy kicsinyes ok miatt igazságtalanul megsértette *Nebenführer* József urat, az Operaház gazdasági főnökét. Annnyira igazságtalanul, hogy az Operaház tisztviselői kara az ügyet magáévé tette s annak megtörését maga vállalta. A dolog azonban a legbékésebb elintézését nyerte. És most következik az, ami a *Budapesti Napló* mai közleményéből — nem tudjuk, mely indulat miatt, vagy talán az érdekelte helyről jövő információ következtében — elmaradt. Pedig ez az ügynek legjelentékenyebb momentuma. Guerra balletmester egyet aludt a dologra és már másnap bolátta, hogy jogtalanul és igazatlanul sértett s a gazdasági főnök ur hivatalos helyiségében az egész tiszturak előtt sietett kijelenteni, hogy sajnálja a megtörténteket és a sértésekért bocsánatot kért. *Nebenführer* József ur uriemberhez illő módon ezzel a nyílt beismeréssel és bocsánatkéréssel beírte s ezzel az ügy elintéztetett.

MŰVÉSZET

A Vörösmarty-szobor pályázatáról.

Irta: *Keszler* József.

A Vörösmarty-szobor második pályázatának meddő volt felkeltette a sajtó türelmetlenségét és talán kissé a közönségét is. A lapok közül az egyik csak csendesen morog, a másik százalmasan mosolyog, ugy azonban, hogy rettentő nehéz eldönteni, vajjon ez a mosoly nem inkább fogvicsorítás-e?

Előre elismerjük, hogy a két újság magatartása teljesen érthető; helyes is elvben, de nem tényben. Tényben azért nem, mert tisztelt kollegáim voltaképpen nem tudják, hogy abban a bizottságban, mely az első és második pályázatot eredménytelennek mondta ki, voltaképpen mi történt. Az újságok csak azt hallották, hogy a bíráló-bizottságban két párt van, melynek egyike erősen áll, mint a Sion hegye, a másik pedig mint a Karmel hegye; és egyike sem akarja megengedni, hogy a másik „az emberét megcsinálja“. Ily hírekkel szemben pedig egészen természetes, hogy az újságok, melyek a közügyek ellenőrzését joguknak és kötelességüknek tartják, méltatlankodva főlészálnak.

És még sincs igazuk. Nincs pedig azért, mert azok a hírek, amelyek után ők indulnak, nem igazak, legalább azon formában nem, amelyben világgá mentek.

A hiba onnan eredt, hogy a bizottság tanácskozásai elején mindig kimondta, hogy arról, ami kebelében történik, a tagok kifelé értesítéseket nem adnak. A teljesen tárgyilagos és épp ezért száraz tudósítás pedig, amely csupán a szavazás eredményeiről a bizottság jegyzője által az újságoknak hivatalból megküldött, kevés volt arra, hogy a bizottság kebelében fölmértült intenciókról és törekvésekről is kellő tájékoztatást nyújtson.

Az újságok tehát abban, amiről beszélni és ítélni szükségesnek válik, tulajdonképpen tájékozatlanok.

A teljes tájékoztatást, melyre szükségük volna, én sem adhatom meg, minthogy a bizottságban — megvallom, hogy meg gondolatlanul — én is belegyeztem a titoktartásba.

De minthogy engem is felemlítenek az egyik oly csoportban, mely szándékosan, makacsul, természetesen meggátolta, hogy Kallós „nagy-szerű művere“ a megbízás kiadásáért és minthogy én nem csupán a bizottság tagja, hanem újságíró, sőt, — fájdalom! — műbíráló is vagyok és így e dologban reputációm is szóban van; minthogy nem csupán voksom, hanem tollam is van és ezek mindegyike külön kötelességet ró rám: én — lemondván előbb bizottsági tagságomról — a magam részéről és csakis a magam nevében, aztán pedig arról, amit ugynevezett „csoportomban“ láttam és hallottam, elmondom a magam részét. Mert hiszen méltóztatik tudni, hogy mi a különbség a teben és a levélhordó között? A tehenet fejék, de a levélhordó nem kénytelen olyasmit elírni.

Emondom tehát, mit tettem, és amit tettem, miért tettem.

Ellene szavaztam annak, hogy Kallósnak kiadják a megbízást bemutatott tervezetére.

Ellene szavaztam azért, mert Kallós művét alapeszméjében teljesen elhibáztottnak és kivételben kezdetlegesnek és gyarlónak találtam.

Kallós műve egy csinosan kimért, zártan ékített kétötműből áll, melynek tetején Vörösmarty alakja ül, magatartásban és arcban a gondolkodás kifejezésével. A talapat alján husz-három alak áll énekelve, olymód, hogy mélységben kótesen, hármasan csoportosulva, jó három oldalát foglalják el a kétötműnek.

Ezek az alakok állítólag a Szózatot énekelik. Meglehet. Én nem tudom. Anyit tudok, hogy a renaissance két százada produkált vagy tizezer éneklő angyalt, de soha a műtörténet ez angyalok egyikére sem fogta rá, hogy mit énekel, valamint hogy a táncoló angyalokról sem tudták kipuhatolni, hogy a tarantellát vagy a bergamaszkot táncolják-e? A középkorban a művészek úgy segítettek magukon, hogy az alakok szájból egy hosszú fehér pántlikát eresztettek ki és erre iták föl, hogy az alak mit beszél, mit énekel. A bronz és a márvány énekel és táncol; de hogy mit énekel, mit táncol, az a néma anyag örök titka. Ott van a Pétófi szobra. Csak két szót mond. És máris arról beszélnek, hogy Pétófinek más szobrot kell állítani.

Am megadom magam. Elhiszem, hogy Kallós alakjai a Szózatot énekelik. Ez esetben azonban figyelemzetnem kell arra, hogy e művön a lent álló sokadalom a főressé, a fontosabb rész. Mikor az ember a művel szemben áll, előbb az összeverődött lármás tömeget látja; sőt egyebet sem lát; Vörösmarty medítái alakja eltérpül, egészen jelentéktelenné válik az éneklők térbőlileg nyomasztó tömege mellett. Ez tehát — sit Szózat — nem Vörösmarty emléke, hanem a Szózat emléke, amint hogy a szobrász igazi, művészhez méltó őszinteséggel ilyesmire céloz is a műhöz függesztett nyomtatott magyarázatában.

A feladat pedig nem ez volt. Mert nem engedhető meg, hogy Vörösmarty, a nagy költő, mikor dicsőítő örök emléket állítanak neki, egyetlen, nem is túlságosan remek lírai vers megírójává szorítsassék alá. A drámaíró, époszíró, lírai költő Vörösmarty Mihály sokkal magasabban áll a magyar irodalomban, sokkal nagyobb embere, sokkal fényesebb szellemi hőse a magyar nemzetnek, semhogy dicsősége egyetlenegy versében örökítségé meg a nemzet előtt és a nemzet által. Vörösmarty jelentősége nem fér bele egy versbe; még akkor sem, ha ennek a versnek nagy politikai sorsa volt. Ez a szobor nem dicsőítés, hanem halátlanság volna.

Egyáltalán nem értem meg azt, hogy a magyar nép Vörösmarty tisztelétének örve alatt önmagának állítson emlékszobrot. Kallós művén a tömegben tulnyomó, szembe tolokódó éneklő magyar nép van megörökítve, nem pedig a főt személyen meghuzódó Vörösmarty. A Szózat a főnforogó esetben domborba való, nem pedig körmintázása.

És még egy dolog, ami egyenesen bosszantó. Az éneklő alakok szépek: a Vörösmarty pedig rut. Jobb oldalról nézve olyan, mint egy beteg pulyka. És szögletes és pupos. Aminek mellékesnek kellene lennie, az jó; a fődolog pedig rossz. Hogy adhatnák e műre szavazatomat?

De kivételben is gyarló az egész mű; nem csupán alapeszméjében. Az éneklő alakok alatt ruházatukban összeragasztva, szilárd tömböt képeznek; vállban, fejben pedig különválnak. Ennek következtében csupa tölesér támad köztük, melyek mélyedéseiben az esővíz meg fog állni, mindenféle piszok föl fog halmozódni; a viztartályokból pedig a leomló víz nyomán mocskos árvok (des bavures) fognak végigvonulni az alakokon. Mi lesz ebből? Ezt a művet csak valamely födelzet alatt lehet méltó tisztán megtartani, amint hogy nem is monumentális, hanem kis plasztikai jellegű. Vagy pedig Vörösmartyt csak paraplét adunk kezébe, hogy az ólmos esőtől megóvja a tisztelétére éneklő népgyűlést. Az alakok később a víz és fagy következtében igen korán meg is repedeznének. Kimmánk is títia e szobormű létesítését.

Nem. Ez a mű el nem fogadható. Mert nemcsak hogy nem jó, hanem meg sem javítható. El van véve alapjaiban.

Ezek azok okok, melyek miatt Kallós tervezetének ellene szavaztam; még pedig határozottan, ridegen, hajthatatlanul.

Már most mért szavaztam Rónára!

Nem ám azért, mintha az ő művét teljes tökéletesnek találtam volna. Megmondtam ezt nyíltan és szóvalogatás nélkül minden kollegáimnak, minden művészeknek, kivel a kiállításon a dologról beszélgettem.

Rászavaztam azért, mert ezt a tervezetet találtam monumentális jellegre, plasztikai hatásra nézve legkiválóbbnak. És rászavaztam különösen azért, mert kisebb-nagyobb hibáit könnyen javíthatóknak véltem.

Nem szavaztam ily dologban szem elől téveszteni, hogy a szobrászok által heveoyében, hamis anyagban — mert a gipsz hamis, megbízhatatlan anyag — összetakolt és a dolog természeténél fogva mindig vázlatzerű tervezettől

még mérföldek vannak a kivitelig. A szobrász sokat, ami szép a kivitelen, még szépen el is ronthat; sokat, ami részletben hiányos, lényesen megjavíthat. Csak az eszméről, a plasztikai helyességéről, a monumentális hatásról lehet szó ily törv. megírásánál. A részlet kiviteli ily dologban csak másodsorban jöhet tekintetbe. A részletet a művész mindvégig dominálja, ha művének főlépítése, kifejezése, összbonyomása jó. Ez utóbbi tekintetekben pedig Róna műve teljesen megfelelő.

Róna igen könnyen, csekély munkával megváltoztathatja Vörösmartyján a karok tulajdonok, lágy idomzatát és a lábtartás szegletességét; magasabbra emelheti múzsját és klasszikaiabbá teheti ennek arcát; megjavíthatja lelkesült magyarjának bántóan maga után vonzolt egyik lábát; sőt uriasabb dítőzetet is adhat az alakjának.

E pontokra irányult tudniillik kritikám. Az, hogy Róna az egész teret rendezési gondjai alá vette, az én szememben nem volt hiba, épp ellenkezőleg, előny. Eppen nem megvetendő gondolat az, hogy a művész az emlékművet szerény körülményekkel mintegy csendes kis szentélyivé alakítja át. Nekem ez tetszett. Hogy kifér-e ez a rendelkezésre levő pénzről, az az ő dolga. Nem tartozik reám, hogy Róna mily üzletet köt. Az én lelkiismeretemre csak az tartozik, hogy mit vélek Vörösmartyhoz méltónak, mit fogadok el jónak.

Mint hogy Róna műve a kérdésbe jövő tekintetekben teljesen megfelelő, a hibás részletekben pedig könnyen megjavítható, részavaztam bátran, nyugodt lélekkel, tiszta lelkiismerettel.

Mikor Róna az első szavazásnál elbukott, részavaztam Ligetire, mert másodsorban az ő művét találtam a főkellekek tekintetében legsikerültebbnek; egyes részletekben pedig igen, igen szépnek.

Többet nem voltam csupán és kizárólag Róna mellett.

Es így tettem azon „csoporthól“, amelyhez én is tartoztam, többen is.

Voltunk a „csoporthoz“, ha jól tudom, kilencen.

Ezek közül Róna elbukása után részavazott a mellettem ülő Szalay Mihály még két tervezet, vagy Telcsére és Tóthéra, vagy Telcsére és Ligetire.

Részavazott Kulinyi az utolsó döntő szavazatnál Kallósra; és részavazott ugyanezen szavazásnál Rothhauser Miksa ugyancsak Kallósra.

Kijelentette továbbá előtem és többek előtt Szatmári képviselő ur, hogy ő, ha az elnök még egyszer szavaztat, rá fog szavazni Kallósra.

Ezen tények számba vétele után kérdés, igazán mi voltunk a ridegek? Mi vagyunk az intranzigensek? Mi állunk úgy, mint a kőfal?

Nem vitetkezem, nem panaszkodom; megelégszem kijelentéssel, amelyet megtenni erkölcsi kötelességemnek tartottam. Nem vádolok, nem gyanusítok senkit; a felszólaló újságíróknak pedig igazat adok. Mert tény az, hogy ezen bizottság irányában megrendült a közönség bizalma. Miért? Nem keresem. Mindenesetre jó lesz, ha a bizottság elnöke keresztülviszi az a tervet, hogy ez a bizottság adja vissza megbízását a nagybizottságnak, amely azután küldhet más bíráló-mandatáriusokat. Ezek között én nem leszek.

Megjegyzem végül, hogy ez egész ügyben soha senki érdekelt féllé őszekötésben nem voltam; senki műtermében nem voltam; az ebbeli meghívásokat visszautasítottam. Csak Ligeti műtermében voltam két hölgy kísérletében. De Ligeti, a szives, előékeny, mindig gyöngéd Ligeti kedves volt összes munkáit előbb teljesen letakarni, mielőtt műtermébe beléptem. Engem senki sem kapotált; engem senki rá nem beszélt; nekem senki információ, fölvilágosítás nem adott. Nem is kértem. Megéitem a magam esze után, a magam lelkiismeret-sugallata szerint. Jól, rosszul; úgy, ahogy birtam. Nem akartam egyebet, mint Vörösmartynak hozzá méltó emléket választani és megővni bennünket attól, hogy még egy oly emlékszobornak legyünk, mely mellett nevetve mennek el a járókelők.

□ A Nemzeti Szalon Szombathelyen Szombathelyről táviratozók: A Nemzeti Szalon képzőművészeti napjait nagy ünnepességgel nyitották meg. A pályaudvaron a művészeket Frenner polgármesterrel az élén a vas megyei kulturregylet választmányja fogadta és a város fogatain hajtották be a városba. A vernisszázs az üdvözlő beszédet Bezeredy ahapán mondotta, amire a Szalon nevében a távollévő gróf Andrássy Gyula helyett gróf Baththány Lajos válaszolt. A beszédek után Reiszig Ede főispán óriási közönség jelenlétében nyitotta meg a tartást. A képvásárlás már erősen megindult. Délután kulturregyleti díszgyűlés volt gróf Baththány elnökelete alatt, amelyen gróf Baththány főve emremelő beszédet tartott Kacsányi Ödön felolvasott, Kárpáthy premontrai tanár pedig szabad előadást tartott Szabaria művészetéről.

ról. Este 100 teretű banket volt. Felkészöntököt mondatk: a főispán a királyra, Baththány Szell Kálmánra, az atispán Wlassics miniszterre, a főispán a Szalon elnökére, igazgatójára, gróf Andrássy Gyulára, Vészi József, a Szalon nevében Róssa Miklós Baththányra és a főispánra. Banket után a művészek a Kaszinó vendégei voltak. Hétfőn reggel társas kirándulás volt Jaákra. Szerdán a főispán neje zsurt rendez a kiállítási helyiségben. A képzőművészet 22 óig marad nyitva.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ A Magyar Tudományos Akadémia történelmi és társadalomtudományi osztálya, ma este Pauler Gyula osztályelnök elnökelete alatt ülést tartott. Hampel József muzeumi igazgató a jász-kürt domborműveiről tartott érdekes felolvasást. Előadó bemutatja az eredeti Lehel-kürtöt s bizonyítja hogy a kürtön levő alakok egy byzanci-korbeli cirkuszjelenetet ábrázolnak épp akkor, amikor a császári hyppodromban egy gokler-sereg előadást tart Hampel szerint Lehel kürtjét egy byzanci arénában használták az előadások jelzésére. Állításainak igazolására telt hozzá a prágai két kürtöt, melyeken analóg jeeneket vannak. A jász-kürt előadó becselése szerint a IV. században készült Byzancon. Utána Pauler Akos vendég felolvasa „Az ismeretelméleti kategóriák problémája“ című értekezését.

Horváth Boldizsár.

Budapest, február 9.

A Kisfaludy-Társaság tegnapi nagygyűlésének kiemelkedő mozzanata volt Berzeviczy Albertnek Horváth Boldizsárról mondott emlékbeszéde. A nemes eszmékkel teletöltött, magas nivóju essayt kivonatosan ismertettük már a gyűlésről szóló tudósításunkban, amelyben az emlékbeszéd nagy hatásáról is beszámoltunk. Az emlékbeszédből közülük alább a következő részleteket:

A magyar politikanak mindig előnyösen jellemző vonása volt, hogy sohasem igyekezett távol tartani magától a szépirodalmat és Horváth Boldizsárnak nemcsak azt a korszakot, amelyben felnőtt s amelyben pályáját megutotta, de — mint látni fogjuk — saját legbonyolultabb lényét kellett volna megtagadnia, ha az irodalomhoz való rokonszenvét és hajlamát érvényesíteni nem engedte volna. Társaságunk 1887 januárban választotta őt meg rendes tagjává, mint akkori elnökünk haláláról való megemlékezésében mondta, főleg azért, hogy a politikai pályától mindinkább visszavonuló agy államértelmitől felbágyadt költői munkássága folytára buzdítsa. S őise szempontot látszott méltatni, midőn székfoglalóképpen 1889 januárhavi ülésünkön néhány költeményét olvastatta föl. De kétségget nem szenved, hogy társaságunkat e választásnál épp úgy mint az Akadémiát, mely őt már előbb tagjai sorába fogadta, az a szempont is vezérelte, hogy az elismerés bátorjával tünesse ki a politikai szónoklat egyik legkiválóbb mesterét, ki az irodalmi színvonal megőrzése, a formaköltségére való törekvés, a gondolatmenet emelkedettségére a nyelv tisztasága és nemes szépsége tekintetében mint Kőlcseynek egyik legutolsó méltó követője tűndökölhet fölünk.

Ezután a szónok Horváth Boldizsár életpályáját ecseteli, majd rátér költői munkáira s több költeményéből részleteket olvas föl így Deák Ferenc szobrának lelepezésekor irt ódájából:

E nép legméltóbb akkor volt réád,
Miód még találok kűzködtől.
S ő-nyengességi ellen nyert csatát,
Az isteneknek birtuk mosolyát
E diadal fölött.

Mily változás ez, melyre ébredél!
Nem ismered fel ten-hazád, —
Tán kűalakja szebb a réginiél,
De nem eszméd legkörében él, —
Más szellem lengi át.

Az elv ma csillog, holnap elenyész,
Csak árú, majd meg lom, szemet,
Mit a könyvvel, félénk tengerész
A pusztá hirre, hogy közel a vész,
A hullámokba vet.

És a közszellem — szomoró dolog —
Fásult közönséggel tñri ezt;
Egy tetszhalott, már szíve sem dobog!
Reméljük, hogy majd átöröszni fog, —
De hitünk tájra kezd.

Végül szólítja, hívja a szobrot:

Oh szállj le onnan! — — — — —
Mi vállainkra emelünk,
S ha látja ezt majd ez a törpe faj
Szét fog robanni, mint a hangyaráj,
Mit úzunk, kergetünk.

Ezután áttér Horváth szónoklatának méltatására. A nagyvenes éveknak s különösen 43-nak a közéleti hatalmas iskola volt a mi parlamentünk rostruma számára és pedig megdöbbentően jól iskola.

Tanítását azután mintegy összefoglalta és az új korszak számára mintává akolta át a Deák Ferenc mindenek fölé emelkedő egyénisége. Az ő hatása alól nem tudja, nem is akarta magát Horváth Boldizsár sem kivonni, de azért mégis a nagy mester beolvasása inkább gondolkodásán, okfejtésén, beszédeinek elrendezésén vehető észre, mintsem szónoki irazéolóján amely duzsabb, rugalmasabb, pompásabb, költőbb a Deákénál, anélkül azonban, hogy az a nagyobb ékesség beszédeinek akár komolyságát, akár hatásuk mélységét és tartósságát csökkentené. Tóth Lőrinc őt (akadémiái emlékbeszédjében) „logikában, a kifejezések, állítások s cölölatok szabotosságában, a világosságban s kristálytisztaságban, az éles és finom dialektikában“ Deák Ferenc, Szilágyi Deszö és gróf Apponyi Albert mellé sorolja „de több szívverhető érzékenység s költői elemmel.“ Ő maga — mint emlékbeszédjében mondja: — „bámulva állapodik meg politikai szónokaink legművészebb példányán.“ Szemere Bertalan előtt s megemlékszik a mély benyomásról, melyet Szemerére a Kőlcsey kiváló alakja, „magas, eszményi lényé“ tett. A francia restauráció és a júliusi forradalomból keletkezett polgárkirályság vezető parlamenti alakjai közül leginkább Royer-Collard politikusi és szónoki egyéniségében találunk Horváth Boldizsárra emlékeztető vonásokat, ámbr a beszédek főlépítése tekintetében amannak nagy tanítványa, a különben hideg és kevésbé temperamentumos Guizot is lehetett némi beolvasással az ő szónoki jelölésére.

Horváth Boldizsár beszédeinek egész sora igazolja, hogy egyike volt azoknak a szónokoknak, akik majdnem telis biztonságga uralkodnak hallgatóságuk fölött, akik majdnem korlátlan urai beszédek hatásának. Ezt az ódatudatos bizottságot és tervszerűséget azonban legelőbb az a biggadt, néha szinte száraz tárgyalási módor érezteti, amelylyel olykor beszédei elején a kérdést fölállítani, egyes elemire boncolni, az együlvörtörözöket együvsorolni, különbözőket elkülöníteni szokta. Amint egyszer a hallgató, ki észre sem veszi, hogy ez a nyugodt expozíció az ő bizalmának a megnyerését veszi óába, magát átengedte az ő vezetésének, csakhamar a világos okfejtés oly biztos utján és a vaslogika oly megdönthetetlen sáncai között találja magát, hogy többé leletetlen más óelponthoz, más eredményhez jutnia, mint ahhoz, amelyhez a szónok elvezetni akarja. Ezen az uton aztán egészen vezetékeinek uralma alatt áll, az áthatja meggyőződése hevével, lángra kelti benne saját szenvedélyének szikráját, fölemeli lelkeseése magaslatára, magával ragadja reménye, vágyai távolába.

Ismeretve Horváth Boldizsár legjelesebb parlamenti szónokait, pohárköszöntőiről is megemlékszik az előadó, melyekben a jeles szónok lénye, kedélye legközvetlenebbül nyilatkozott meg, Azután így végzi:

Gyöngéd kedélyének oly mélységeiben, amelyek csillogó kinevet csak ritkán engedte felszínre hatolni, győkezett Horváth Boldizsárnak nyilvános élete ideálai iránti óadást, jól kiirtatának szeretele is. Ő idealista volt a politikában is, idealista a szó legneembesebb és legteljesebb értelmében. Soha nem is tagadta, nem is igyekezett leplezni idealizmusát; ékes-szóása mindig legmagasabban szárnyalt, mikor az emberiség ideális javainak véde-mére kelt, ő maga úgy véte, hogy ami eredményt működése fölmutatott, azt az ő idealizmus hozta létre.

Ettől a nemes idealizmustól Horváth Boldizsárt meg nem tudta fosztani éteének semmi tapasztalata, a haladó életkor sem. még a korszaknak, melybe pályája esett mélyreható változásai is érintetlenül hagytaák lelkében ideálai iránti szeretetét és hitét. Nála az élet-bő óesség, melyet oly bő mértékben szerzett, s mely oly derült lényt vetett még akkorának szenvedésteles utolsó éveire is, nem az ideálok elhervadt virágának tövéből lakadó gyümölcsöz; ő oly fa volt, amely egyszerre virágzik és gyümölcsöz; ideálait megtartotta s az életbölcsőséget megszerelte. Ha pályájának későbbi szakában tett nyilatkozataiban gyakran halljuk is megcsendülni egy csaldótt nagy lélek keserűségét, azért mégis sohasem árulják el a szavai magukba az ő eszményeibe, azok helyességére, igazságába és egykori diadalába vetett hitének megrendülését. Csak azt tájálja, hogy neki nem volt megengedve annak a diadalnak a teljességét megérteni, de egy perőig sem kételkedik benne, hogy a nemzet ezt a diadalt ki fogja vívni. „A szünetelés vagy pillanatnyi han-válás a népek életében nem mindig jelenti a nagyobbszabás reioromk bukását — így biztatja magát — a népeknek is megvan phenés idejük.“ „A mai apályt majdan a dagály váltja föl szintugy, mint az éjt a hajnal, mint a telet a kikelet követi... A mi eszménk diadala is be fog következni, mint erkölcsi alapjai ezek az emberiség jövőjének, és az emberiség rendeltetése nem a süllyedés, hanem a haaadás.“ Hízen Mózesnek is egy új nemzedéket kellett bevárnia a pusztában, „melynek kezeibe azután az igéret földének sorsát nyugalommal tette le.“ s nekünk, „a lezarló korszak hulladozó maradványainak“ könnyű lesz bucsut vennünk korunktól, tudva, hogy „azon örömhirt vihetjük meg az elköltözött nagy szellemeknek, hogy nagy alkotásuk sorsa, jövője... jó kezekben van“.

Az eszméknek és törekvéseknek, az ideáloknak és az elért éteredeményeknek ez a megtisztult, magasztos harmóniája az, ami a Horváth Boldizsár életének és egyéniségeinek tanulmányozását oly vonzóvá teszi. Ez a harmónia fűzi egyűvé az ő különböző irányokban kifejtett működését is. Költői, szépirodalmi munkássága melyet szintén ismertetni igyekeztem, hasonlóképp nem önmagában, különülően itélendő meg, de mint nyílt és közvetlen valamása annak a költői művészi léleknek, mely benne lakott és amely szeleme minden termékében egész gondolkodásában megnyilatkozott, megnyilatkozott működése legmagasabb részében is: politikai szónoklataiban. Rá nézve a szónoki lendület, a va-

lasztékos, klasszikus forma, a néhol költői szárnyalású nyelv nem egy alkalmi pöz volt, amelyet pillanatnyi hatások kedvéért a tógvállyal együtt öltünk föl a fórumon: amint szentségtörésnek tartotta volna az ékeszsólás nemes legyereit méltatlanul vagy éppen igaztalanul úgy szolgálataba boosítani, úgy viszont mindig az ihlet, az áhítat egy nemével nyúlt abban a terebben ahol a nemzet sorsáról határoznak, azokhoz a kérdésekhez, amelyekhez a nemzet legmagasabb érdekei fűződnek, azokhoz az evkehez, amelyek e kérdések megoldását irányozzák, s az ékeszsólás művésze nála csak az az ösztönyszerűen keresett és talá forma volt, mely gondolkodása emelkedettségének egyedül felelt meg. Ezért tetek beszédei oly nagy hatást meg akkor is, mikor egy változott kor változott környezetében és változott légkörben osendült meg ajkán a szó. A Ház ekkor is néma megilletődéssel hallgatta beszédeit, mintha érezte volna bennük ívmát alkotmányos életünk elmúlt tavaszának, mintha üzenetét hallotta volna bennük annak a nagy időnek, melyhez az új Magyarország megalapítóinak neve fűződik, s mely nemzeti közéletünknek meg semmi csalódástól, semmi kiábrándulástól el nem bágyasztott lendületét látta. De egyáltalán a többnyire szenvedélytelen hang ellenére, melyen az ő szónoki stíljé a maga régi polgárjogát érvényesítette a Házban az új jóvevények között, beszédei úgy hatottak, mint egy ünneplés tiltakozás az ellen a divatos áramlat és gyakorlat ellen, mely a nemzettanást termet a teleselés és meddő szófészérlés, a malom alatti politizálás, a személyes hajszák idegizgató sportjának színhelyévé igyekszik lealacsonyítani s az irodalmi formát már már szinte disqualifikálóknak kezdi tekinteni egy a parlamenti szónokra, mint a publicistára nézve.

A nemzet a kegyeletes érdeklődés egy nemével kérdezi, várja további sorsát annak az ideiglenesnek készült, de céljának 35 évig szolgált épületnek ott a Sándor-utcában, amelynek köveihez politikai történetünk egy jelentőségteljes korszakának emlékei fűződnek. Az a Ház látta a Horváth Boldizsár szónoki diadalait is és halotta szónoki hatványait. Kívánjuk és reméljük, hogy abból a szellemi leltárból, amelyet Magyarország törvényhozása a régi halálkőből az új palotából, a régi korszakból az úba magával vitt, ne hiányozzanak azok a tradíciók sem, amelyek politikai szónoklatunk történetében a Horváth Boldizsár alakja, neve oly fényesen képviseli. Ezek a hagyományok hassanak ott megújuló és fokozott erővel mint megnevesítői és tisztító közéletünk nyelvének, mint megerősítői a szónoklat nemes művésze változathatatlán létezőjébe vetett hitnek és mint elhívtői, terjesztői annak a politikai idealizmusnak, amelyet Horváth Boldizsárban egyaránt ismertek el azok, akik dícsérik és azok, akik gáncsolták érte. Hogy nyomukban igazolást találjon az ősz bazaar kijelentése és valóra váljék jóslata, hogy a magyar parlamentben „az elvek ottárai nem dültek mind halomra”, van benne „büség, kegyelet és ragaszkodás a nemzeti nagy korszakok hagyományai iránt”, s hogy lesznek mindig, akik eszményeket követve és a szó varázsejével hirdető, a rideg politikai realizmust meg fogják óvni attól a hibától, amely elemer sikernek, a pillanat előnyeinek gyakran feláldozhatná a nemzet magasabb, állandó érdekét.”

FARSANG

(A Szegénygyermekkert-Egylet bálja. A Fővárosi Szegénygyermekkert-Egylet Gyermekotthona tavára február 14-én szombaton. a Ióvárosi Vigadó összes termeiben tartandó nagy táncvigalmanak gazdag műsoru hangversenyére újabbán *Düsné Handel* Bertát, az Operaház művésznőjét nyerte meg a rendezőség közreműködésére. A művésznő Carmenből énekel áriákat és egy bájos dalt ad elő Franctól. *Csillag Teréz* A bekvárielyozás című magánjelenetét játszsa el; *Csillag Klára* költeményi szavai, *Szilágyi Arabella* Mignonból énekel a Románót, mit Erényi R. Antalnak Bántatózó című dalával told meg; *Nyáray Antal* tréás dalokat és kuplékat énekel; *Pekár Gyula* novellát olvas fel. Érdekes száma lesz a műsornak a Tárogatókvartett, mely kurucnótákat, Lavotta és Czinka Panna dalait adja elő. A kvartett tagjai: Németh Imre, ifj. Szabeny Antal, Stovasser János és Vogt Ferenc. Az énekműzőköt Fodor Ernő zongoraművész kíséri. A táncvigalomra Grósz Altréd zeneszerző Gyermekotthon keringőt irt. Belépőjegyek az egylet irodájában (Akácia utca 32.) kaphatók és a táncvigalom estején a pántárnál a Vigadóban.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A Magyar Jogász-Egyletnek szombaton, február hó 7-ikén Dr. Fajcs László egyetemi tanár előklételével tartott teljes ülésén dr. Salgó Jakab kőrházi főorvos tartott előadást a *cökkent beszámíthatóságáról*.

Az előadó főleg az elmeorvos mint bírósági szakértő és a bíró köztü viszony megállapításával foglalkozott, éles határvonalat vonva egyfelől a vádított szeméni individualitásának leírása, másfelől pedig a büntetőjogi beszámíthatóság, vagyis felelősségrevonás között, amelyek közül csupán az első, vagyis az képezi az orvosszakértő feladatát, hogy a bíró előtt részletesen leírja mindazon mozzanatoikat, amelyek a bűnös cselekmények kiváltásában versenyeztek; a beszámíthatóság kérdése ellenben bírói funkciói lévén, arra nézve az orvos nem hivatott nyilatkozni. A nagy tetszéssel fogadott előadás után dr. Oláh

Gusztáv fejtette ki az előadótól eltérő álláspontját, míg dr. Lukács Hugó felszólalásában a büntetőörvény irányu módosítását kívánta. A büntető igazságszolgáltatásban a cökkent beszámíthatósággal járó lelki állapotoknak a mainál nagyobb körben való figyelembevételét s az így egynekkel való megfeleltetését (inkább nevelő, mint büntető jellegű) bánásmódot biztosítana.

§§ A közigazgatási bíróság elvi határozatai. A közigazgatási bíróság első pénzügyi tanácsa tegnapi ülésében Wekerle Sándor előkléte és Benedek Sándor ítélelbíró előklés mellett több fontos elvi határozatot hozott. Így: R. K. háztulajdonost azzal a kérésével, hogy a lakók által a lift használatáért fizetett évi díjak házbéradó alá ne vonassanak — elutasította. — Közigazgatási szempontokból is fontos határozat az, melylyel a közigazgatási bíróság egy román nyelven beadott panaszt visszautasított, kimondván, hogy az 1868. évi XLIV. törvényoikk 13. §-a értelmében a bíróságok hivatalos nyelve kizárólagosan magyar. tehát a közigazgatási bíróság más nyelven szerkesztett panaszt érdemleges tárgyalás alá nem vehet.

§§ Két érdekes gyilkossági pör a Kurján. A jövő hónap' elején két érdekes bűnpörben fogja a Kuria az utolsó szót kimondani. Március hó 10-én kerül tárgyalásra Szentpéteri Sára gyilkossági bűnpörének semmisségi panaszra Nedeczky Ödön bíró referációjában. Szentpéteri Sárát tudvalevőleg férje meggyilkolásával vádolják s a szónoki törvényszék már határozottan foglalkozott az ügyvel. Négyezer leimont ítéletet hozott, egyeziben éltögytig tartó tegyházra s legutóbbi tészvi tegyházra ítélték. Ez ítélet ellen beadott semmisségi panaszokat jogják tárgyalni jövő hó 10-én az 1-es. *Vörösmarty Béla* előkléte alatt álló büntetőtanácsban. Ugyanezen tanácsban március 18-án kerül tárgyalásra Gelber Baruch gyilkossági és rablási pöre, dr. Neuberger Ignác bíró referációjában. Gelber két évvel ezelőtt december hó 24. és 25-ike közti éjjelen egy dob-utcai bukkolt leányt, Müller Terézt gyilkolt meg s rabolt ki. A budapesti esküdtbírórság é elfogytig tartó tegyházra ítélté a vádlottat, ki ez ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be, míg az ügy ész megnyugodott.

§§ A vén kisasszony gyilkosa. Székesfehérvárról táviratozók, hogy az esküdtbírórság ma kezdte meg Krausz Vilmos ügynök bűnpörének tárgyalását. Krausz Vilmost azzal vádolják, hogy a mult évben meggyilkolta Bernát Julia aggkisasszonyt, akinek pénzét kezelte. A tárgyalásra a terem szulofalásig megtelt érdeklődő közönséggel. Az esküdtek kisorsolása után egy börtönőr a tárgyalóterembe vezette a vádlottat. Elmondotta, hogy 35 éves, izraelita, nős ügynök. Kijelentette, hogy a lelkiismerete tiszta s becsületére és Istentére mondhatja, hogy ártatlan. Azután részletesen elmondotta, hogyan kezelte Bernát Julia vagyonát. Az elnök erre azt kérdezte, hogyan lehetséges az, hogy minden pénz és prolongált váltó Krausz kezén ment át s mégis az áldozatnál semmitéle pénzt vagy okmányt nem találtak. A vádlott ezt azzal magyarázta, hogy Bernát Julia másokkal is volt összeköttetésben. Az elnök erre az iratokból konstaltálta, hogy a meggyilkolt nő csakis Krausz Vilmostal érintkezett és vele intéztette minden ügyét. Amikor Bernát Julia holttestét megtalálták, koponyáján zúzódásokat és bordatöréseket konstaltáltak. A holttest nyakán zsinog volt, hogy azt lehessen binni, hogy Bernát Julia öngyilkossá lett, de az öngyilkosságot minden orvosi fórum megcáfolta. A vádlott azután elmondotta, hogy hol töltötte az augusztus 12-iki esetét, s mitéle kávéházakban és vendéglőkben volt. Az elnök kérdezte, hogy mivel magyarázza azt, hogy tanuk vallomása szorint azon az este nagyraon igazolt volt. A vádlott régi gyomorgörcsreire hivatkozott. Az elnök azután azt kérdezte, hogy honnét vette a vádlott a pénzt a nagyban való kártyázásra.

— Urak között forogtam s olyan üzleteket költöttem, amelyek jó provizóiót hoztak. Két budapesti biztosító-társaságtól is nagy díjakat kaptam.

A vádlott azután tagadta, hogy a holttest mellett talált kompasz az övé lett volna, amivel a délióúti tárgyalás véget ért.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Egy előkléző fia. Az ügy nagyon érdekes. De foglalkozni vele csak úgy lehet, ha minden részletét apróra ismerjük és ha a közlő nevét legalább mi tudjuk. Sziveskedjék tehát bennünket a szerkesztőségben delután öt és hét óra közt felkeresni.

Bod. A formája megverő, de elapsoodik és érdeklélené válik. — Egy előkléző. A jogyomodvány bélyegköteles. — Kassinó. Losonc. Saját egyenrubájukban kell bevonulniok. — F. A. Kassa. Singer és Wolfner könyvkereskedésében (Andrássy-ut 10.) megkaphatja. A Berütz-módszer ajánlatos.

TÁVIRATOK

Bécs, február 9. Alice főhercegnő, toszkánai nagyhercegné leányaival Salzburgból ideérkezett és a Hofburgba szállt.

Belgrád, február 9. Benoit, az új francia követ, ma átadta a királynak megbízólevelét.

Potsdam, február 9. Vilmos császár, aki delután Berlinből ideérkezett, Izabella főhercegnőnél látogatást tett a főhercegnő leányának, Salm-Salm hercegnének villájában. A császárné is ideérkezett delután a főhercegnő látogatására és este visszatért Berinbe.

Menelik és a francia követ.

Páris, február 9. A Temps a követség közmunkéit közli: A Central News úgynökség azt jelentette, hogy Menelik császár minden összeköttetést megszakított Legarde francia követtel és felkérte őt, hogy hagyja el Addis-Abbábat. Ez a hír tényleg igen komoly jelentőségű volna. de semmi sem történt, ami azt megerősíthetné. Csak annyit tudunk, hogy a viszony Menelik császárral és a mi képviselőnk közt sajnálatosan feszült, ami többiben nyilvánvalóvá vált és az utóbbi időben, ugylátszik, méginkább kiélesült. Nagyon lehetséges, hogy ez a feszültség a legutóbbi időben folyt tárgyalások alatt érezhetővé vált. De semmisen jogosít fel arra a teltevérsre, hogy az, ami a mai napig személyes kérdés volt, hirtelen nemzetközi kérdés jellegét öltötte volna fel.

Német mezőgazdák szövetsége.

Berlin, február 9. A mezőgazdák szövetsége ma tartotta közgyűlését, melyen 8000 ember vett részt. Wangenheim visszapillantást vetelt a szövetség tíz évi működésére és azt mondta, hogy a szövetség teadta, hogy harcoljon a Caprivi-tele kereskedelmi szerződésék ellen. Ezután a vámtariárról beszélt. Lardoff indítvány — ugymond — gazdasági szerencsétlenség volt a német mezőgazdaság nézve. A mindenáron való ellenékeskedés vadja alaplan. A mezőgazdaság mindig csak álfenntartatólag fog dolgozhatni. Rösche (Kaiserslautern) kijelentette, hogy a Bülow-korszak csak folytatása a Caprivi-korszaknak. Hahn előadó kijelentette hogy ha a mult évben ésszeteljesítette Bülowot Caprivel, ez most utólag indokoltnak bizonyult. Gróf Bülow és a miniszterek pozíciók és szeretelműoik igyeknek lenni a külfölddel, sőt még a szociáldemokráciával szemben is. A gyűlés további folyamán Staufen a vámtariárról és a kőtendő kereskedelmi szerződésekről beszélt és kifejtette, hogy a jövő nagy aggodalommal tölti el a mezőgazdákat.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 9. Tegnapi és ma tanácskozás folyt a pénzügyminiszterimban a járadék-konverzió tárgyában. A tegnapi konferencián a pénzosportok részéről báró Rothschild, Blum és Taussig igazgatók a mai tárgyaláson pedig Minkus, Palmár és Rechner vetek részt. A konferencia, mely tegnap is, ma is több óra hosszat tartott, informatívulleg volt. A kamatlábról a pénzügyminiszter nem nyilatkozott.

Bécs, február 9. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A javult irányzat a mostani hétre is átterjedt. A készárak piacán szükség esetén buzáért 5—10. rozsért 6 fillérel többet kellett volna fizetni. Zab 5 fillérel javult.

Határídőre fedezeti kereslet mutatkozott; buza 3—4, zab 2—3 fillérel emelkedett.

Jegyzetelt: Buza tavaszra 7.59—7.60, rozs tavaszra 6.58—6.87, zab tavaszra 6.29—6.30 korona.

Zárliaktor: Buza tavaszra 7.57, rozs tavaszra 6.86, zab tavaszra 6.27.

New-York, február 9. (Terményfőklés.) (Zárliat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 9 35 (9.25). Február 9 22 (—). Májusra 9.33 (8.18). New-Orleansban helyben 9 1/2 (9.—). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphában 8.15 (8.15). Raffined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — Zsír: Western steam 10.— (10.—). Rohe és Brothers 10.30 (10.30). — Tengeri irányzata állandó. — Február 59. 1/2 (59. 1/2). — Márciusra 58. 1/2 (57. 1/2). Májusra 52.— (51. 1/2). — Buza irányzata engedő. — Piros ősi helyben 83. 1/2 (83. 1/2) Február —.— (—.—). Márciusra 84.— (84. 1/2). Májusra 82. 1/2 (82. 1/2). Jul-ra 79. 1/2 (79.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1. 1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5. 1/2 (5. 1/2). — Feb.-ra 4.30 (4.85). Májusra 4.55 (4.50). — Zsír: Spring Wheat clear 3 05—3.10 (3.05—3.10). Cukor: 3 1/2 (3. 1/2). On: 29.40—29.45 (28.75—28.97). — Rész: 12.70—12.95 (12.62—12.87). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 9. (Terményfőklés.) (Zárliat.) Buza irányzata, engedő. — Máj-ra 79. 1/2 (80. 1/2). — Júliusra 74 1/2 (75.—). — Tengeri irányzata állandó. — Feb.-ra 58. 1/2 (58. 1/2). — Zsír: Feb.-ra 9.65 (9.47). Máj-ra 9.47 (9.40). — Szalonna short clear 9.43 (9.43). — Sertészsír: Májusra 16.52 (16.90). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Robot.

Lenyűgöző robot alatt
Lelek sorvad, vérem apad.
Porban küszö gondok, tusák...
Oh ez, ez hát az ifjuság?
Hát semmi, semmi lendület
Nem ad hűz évennek tüzet?
Ifjú kedélyek mámorra
Nem borul hát réam soha?
Mint rózsakertben a kapás
Szüksös napszámért földet ás:
A jökévd és öröm helyén
Csak hiány terhet érzek én.

Bródy Mihály.

Rubens apja.

— Egy régi szász szerelmi regényhez. —

A következő érdekes cikket kaptuk:

A Budapesti Napló egyik közelebbi számában: Egy régi szász szerelmi regény címmel egy napihír jelent meg, amelyet külföldi újságokból vett át a tisztelt szerkesztőség. E híresekben egy szász hercegnő és Rubens fia a hőskö. A dolog úgy áll, hogy nem Rubens Péter Pál fiával esett meg az a kis baj, hogy egy szász hercegnőt csábított el, hanem Rubens Péter Pál édesapjával történt meg a vezetes esemény. Könnyen oka lehetett volna ez a kis kaland a világra nézve annak a csapásnak, hogy Rubens Péter Pál meg sem született volna. A nagy Rubens még meg sem született akkor, amikor édesapját e szerelmi kalandból kifolyólag halálra ítélték. Rubens János olasz egyetemeken a jogtudományok doktorává lett s szülővárosába visszatérván Olaszországból, nem sok időt tölthetett otthon; politikai okokból Kölnbe vándorolt s itt ismerkedett meg Orániai Vilmos feleségével, Anna szász hercegnővel és hamarosan nem „csak” jogtanácsos lett. A mostani és akkori eset között még egy megegyező momentum van. Anna szász hercegnő 1571-ben szintén várta a családi áldást. Akkor a megoldás sokkal egyszerűbb volt. A nyilvánosság ugyanis nem igen szólhatott bele a családi drámába, Rubens Jánost halálra ítélték. A nassau gróf ki is végeztethette volna őt, mivel az esemény Siegenben, nassau területen történt, ámde féltek a botránytól, amely növekedett volna; tekintetbe vették, hogy Rubens János felesége is könyörgőt érje életéért és csakugyan két év múlva szabadon bocsátották — 6000 tallérért. Az események ezen a ponton meglehetősen ellentételesek a mostanakkal.

Akkor a herceg fogadta el a pénzt, most Giron vágja zsebre a bankókat.

Meghatottan irnak az újságok most a szász trónörökösön anyai szivéről. Megható nemesség sugárzik ki abból a levélből is, amelyet a nagy Rubens édesanyja írt férjének a börtönbe:

„Örömmel látom, hogy kedvességed — írja férjének, hogy meg van batva és megnyugodott, mivel megbocsátottam Nem gondoltam, hogy kegyelmed (Ihr) azt hiszi, hogy nehézségeket fogok okozni. Nem lehettem én oly kemény, hogy nehéz állapotát még súlyosbitsam; hiszen véretem is odaadnám, ha kiséghethetném... Olyan volnék, mint a rossz adós az evangéliumban, akinek nagy adósságát gazdája elengedte, de ő édesestevérétől egy kis összeg utolsó fillérért is követeli. Legyen hát megnyugtatta, én teljesen megbocsátottam s bár azalatt függne megszabadulása, akkor nemsokára boldogok lennénk együtt... As a reményem, hogy az Isten meghallgat, hogy kimélni és sajnálni fognak minket; mert különben együtt ölnék meg bennünket, meg fog hasadni a szívem, mert nem tudnám túlnéni a kegyelmed halálának a hírére; megígyagna rögtön a vér az ereimben. De ő fensége (az orániai herceg anyja) szavai — irtam Neki is — reményt nyújtanak. A szívem nem bírja ki, hogy ilyen szomorúságotan szétválasztanak. Az én lelkem úgy össenőt a kegyelmeddel, hogy minden fájdalmat éppen úgy érsek, mint kegyelmed. Ugy hiszem, hogy ez urak, ha látnák az én könnyeimet, ha kőből vagy fából volna is a szívük, megkönnyörülnek; s ha más nem marad hátra, ezt az utat is megpróbálom, bár azt irta kegyelmed, hogy azt ne tegyem meg. Nem kértim mi igazságot, csak kegyelmet, mert a nélkül mi lesz velünk? Oh, szerelmes, nagy istenem, te segíts akkor. Mert te nem akard a bűnös halálát, hanem te jobban szereted, ha a bűnös megért. Adj e jó urak szivébe enyheséget, — bárhogy megbántottuk is őket, — hogy szabaduljunk e vigasztalan, veszes helyzetünkől, mely oly régóta tart már.”

A levél vége ez: „Ne gondoljon a halálra, mert ez borzalmasabb, mint maga a halál.

Istenség ajánlom, hogy vizsgálja és erősítse. Imádkozni fogok kegyelmedért s ugyanazt fogják tenni a mi kis gyermekeink, akik tisztelik s épp úgy szeretik már látni, mint én magam. Irtam április elsején éjjel 12 és 1 között.

— Ne írja ugyan kegyelmed (többé „érdemtelen férjed”, mivel megbocsátott már hű hitvese

Maria Ruebens.”

Rubens János kiszabadult a börtönből és csak második fiából, aki ez események után született, lett a nagy Rubens Péter Pál.

+ Aranytermelés Délafrikában. A háboru megszüntével a délafrikai aranybányák ismét művelés alá kerülnek. A transvaali aranymezők felfedezésük

óta 1899. októberig — a háboru kitöréséig — ke-rek 78 millió font sterling értékű aranyat termeltek, miből a „Rand”-ra magára 70 millió esik. Ami a transvaali bányák jövőjéért illeti, bátran föl lehet tenni, hogy a bennszülött munkásokban való hiány, amely az elmúlt évben nehézségeket okozott, már legközelebb megszűnik, egyrészt a bányatulajdonosok energiája folytán, másrészt azért is, mert a kormány megengedte a népes Ugandában való munkástoborzást. 1903. a Witwatersrandra nézve előreláthatólag kedvező év lesz és az aranytermelés ismét növekedni fog. A főok az a szabályszerűség, mely az arany előfordulását a Witwatersrandon jellemzi és melynél fogva meglehetősen pontosan lehet megállapítani, mekkora mennyiségű aranyat nyerhetni a „Rand” aranymezőiről. A kérdés csak az: milyen mélységig lehet majd hatolni. Eddig alig 2000 lábánál (600 m.) mentek mélyebbre, de biztosan számítanak arra, hogy 6000 lábáig (1800 m.) lehet majd dolgozni és akkor szaktekintélyek (7—80) millió font sterlingre teszik az 60 év alatt Transvaalban nyerhető arany értékét.

+ A havanna-szivarok versenytársa. Ismert dolog, hogy a növényeknek napsugárra van szükségük, hogy fejlődésnek. A dohány ebben a tekintetben kivétel, mert árnyékban tenyészve a minőség is megjavul és a mennyisége is megnő. Az Egyesült Államokban ebből a célból a dohányt cheese clothnak nevezett vásznakkal borítják be, hogy a napsugaraktól megvédjék. Ilyen módszer mellett és egy sajátos érjesztési eljárás útján Texasban a havanna-szivarokhoz teljesen hasonló ízű szivarokat állíthatnak elő.

+ Drága zongorák. A világ legdrágább zongorájának, amely kétszázhuszezer koronába került. Marquand newyorki bankár a tulajdonosa. Ijabb Wandersbilt Kornéinak százötvenezer, Fricznek az acé királynak százhuszezer és Pegecock pittsburgi milliommosnak száz-ezer korona értékű zongorája van. Ezek a zongorák Délafrikából és Délamerikából importált drága fából vannak előállítva. A zongoralábakon gyönyörű faragványok vannak bevésvé. A többi részek pedig a legfinomabb arany- és ezüst-ornamentikával vannak díszítve. A legérdekesebbek a zongorákban azok a festmények, amelyeket a ia kellő előkészítése után ismert mestők varázsoltak oda. Egy chicagói milliomos zongorájának teleje drágakövekkel és lábakon Clark szenátor hangversenyőrája tiszta ezüst lábakon nyugszik, oldalfalai aranylemezekkel és opálokkal vannak díszítve. Ezeknek a zongoráknak alakja, színe és díszítése természetesen összhangban van annak a teremnek a stílusával, amelyben mindenik áll.

+ Szellemes válasz. A nemrég elhalálozott Delbrück volt porosz miniszter igen kicsiny természetű

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Irtta: WILKIE COLLINS

(9)

Mercy lopva a német orvos felé tekintett. Wetzel Ignác megint az ágy mellett állt, a holttestre hajolva és úgy látszott, mintha egészen el volna merülve a granátszilánk okozta seb vizsgálásába.

Mercy ösztönserő ellenzelve az öreg orvos iránt tisztelettel fokozódott, amint így egyedül volt vele a szobában. Az ablakmélyedésbe vonult félre és kitekintett a holdvilágos éjbe.

Hát teljesen megbarátkozott már a csalással? Még nem egészen. Csak abba egyezett bele, hogy visszatér Angliába — egyébbe nem. Azért még nem kellett neki Mablethorpe Houseban Grace Roseberry helyett bemutatkoznia. Még mindig volt ideje, hogy elhatározását behatárolja fontolja meg, még mindig megírhatja lady Janet Roynak az egész esetet és egyuttal elküldheti neki a téréát. Feltétve, ha végképp erre határozna el magát, mi lesz akkor vele, ha visszatér Angliába? Nem marad más választása, mint hogy újra a gondnoknőnél keres menedéket. Tehát megint a javítótézetbe kell visszatérnie.

A javítótézet! A gondnoknő!

A mult mely emléksi toltak lelkébe e két fogalommal összeköttetésben? Ki volt az, akire most gondolt ezen az idegen helyen és életének e fordulánánál? Az a férfi volt, akinek szavai akkor szivébe hatoltak, akinek ékesszólása neki erőt és vigasztalást nyújtott, Julian Grace prédikációjának egyik legszebb részlete volt az, amikor lelkére kötötte a gyülekezetnek, hogy óvakodjék lealacsonyító befolyásoktól, a hazugságtól és o-

lástól. A részvét és bátorítás szavaival fordult a szerencsétlen nőkhöz, ahogy hozzájuk még senki sem beszélt, és Mercy lüben úgy csendültek meg e szavak, mintha most hallotta volna őket. Halálsápadt lett, amikor most újra megértette jelentőségüket. Oh, — suttogta, amikor eltökélt szándékára gondolt — mit tettem? mit tettem?

Elment az ablakból azzal a határozatlan gondolattal, hogy utána megy Holmerofnak és visszahívja. Amikor elként az ágyra tekintett, Wetzel Ignácokt került szembe. Az orvos éppen közeledni akart hozzá, hogy megszólítsa, és egy fehé zsebkendőt mutatott, ugyanazt, amelyet Mercy Gracenak kölcsönadott.

— Ezt a kendőt a zsebében találtam, — szölt. — Rajta van a neve. Alkalmast földije önekek. Némi nehézséggel előlvasta a zsebkendőre hímzett nevet.

— Mercy Merrick a neve.

Az orvos ajkai, nem az övéi mondották ki a nagy szót! Az orvos adta a halottnak e nevet.

— Mercy Merrick angol név, — folytatta Wetzel, szemeit folyvást reászegezve Mercyre. — Nemde?

Mercy Merrick szelleme, melyet eddig békába vert Julian Grace emléke, lassanként kiszabadította magát az emlékezet hatása alól. Most azon kérdésen tűnődött vajjon helyreigazítsa-e az orvos tévedéseit és megmondja neki, hogy ez a zsebkendő az övé, vagy hallgasson-e és bele nyugodjék a csalásba.

Horace Holmerofft abban a pillanatban lépett a szobába, amikor Wetzel orvos még folyvást Mercyt nézte és várta a választ kérdésére.

— Nem vártam sokat befolyásomtól, — mondá Holmerofft, miközben egy kis cedulát dobogtatott. — Itt van a menetlevél. Van tintája és tolla? Ki kell töltenem.

Mercy az asztalon álló írószerekre mutatott. Horace leült és belemártotta a tollat a tintába.

— Kérem, ne hogy azt higgye, hogy én be akarok avatkozni az ön ügyeibe, — jegyezte meg Horace. — Kénytelen vagyok egy-két közönséges

kérdést önhöz intézni. Mi a neve? — Mercy elkezdett reszketni. Az ágy szélébe kapaszkodott. Egész jövője ettől a kérdéstől függött. Nem volt képes egy szót sem kiejteni.

Wetzel Ignác megint baráti szolgálatot tett neki. Rikácsoló hangja éppen alkalmas időben zavarta meg a beállt csendet. Morogva elé tartotta a zsebkendőt és makacsul ismételte:

Mercy Merrick angol név, nemde?

Horace Holmerofft föltekintett az asztaltól.

Mercy Merrick? — mondá. — Kicsoda az a Mercy Merrick?

Wetzel doktor az ágyban fekvő hullára mutatott.

— A zsebkendőjébe himezve találtam meg nevéét. Ugy látszik, ez a nő ité meg annyira sem kíváncsi, hogy érdeklődnék földieinek neve iránt.

Az orvos e gunyos célzást olyan hangon tette, mely szinte gyanúsításnak volt mondható, és szinte megvető pillantással kísérte Mercyt. Mercy gyors felfogása azonnal kiérezte az orvos szeméiből a tapintatlanságot. A pillantásti elke-seredés — oly gyakran a legjelentetlenebb motívumok okozzák az ember legfontosabb elhatározásait — megszabta számára az utat, melyen mennie kell. Megvetően hátat fordított az orvosnak, és bennehagyta abban a tévedésben, hogy csakugyan kitalálta a halott nevéét.

Horace megint az asztalra hajolt, hogy kitöltse a menetlevelet.

— Bocsásson meg, hogy megint választ kérek előbbi kérdésemre — mondá — de ön tudja, mit jelent ebben az időben a német fegyelem. Mi a neve?

Mercy dacosan, nem is fontolva meg tulajdonképpen, hogy mit cselekszik, ezt válaszolta: — Grace Roseberry.

De alig szaladt ki e két szó száján, amikor mindent odaadott volna azért, hogy visszasziv-hassa.

— Miss? — kérde Horace mosolyogva.

Mercy csak egy fejbólintással válaszolhatott. Horace irta: „Miss Grace Roseberry” — egy

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én

A bűvös vadász.

Regényes opera 4 felvonásban. Zenéjét szerelte Weber K. Mária. Szövegét írta Kind F. Ford. Ormay.

Személyek:

Ottokár	Mihályi	Gáspár	Ney D.
Auno	Szendrői	Max	Kertész
Agata	Krauner	Remete	Kornai
Anna	Szojyer	Kilián	Dalnoki

Közölte 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én.

Annuska.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Gárdonyi Géza.

Személyek:

Nagy Péter	Szacsavay	Balogh	Rózsahegyí
Anna felesége	Vizváriné	Tétiny	Gái
Annuska	Ligetjé	J. Vass Imre	Mihályfi
Prépost	Egressy	Plebános	Molnár
Sári	Molnár R.	János, barát	Gabányi

Közölte 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én.

Bacsányi.

Színmű 3 felvonásban. * képbén. Irta Pényes Samu.

Személyek:

Bacsányi	Fenyvosi	Sárosy	Tapolczai
György	Kazalický	Kelemen	Góth
Naláczy	Balassa	Schi	Hegedűs
Osztayné	Hunyady	Csathó	Vendrei
Krisztina	Haraszthy	Szatymazy	Szerómy
Jolán	Varsányi	Óz Pál	Tanay

Közölte 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királyné	Krecsányi	Táncmester	Ujvári
György, fia	Fekák Sári	Tom bátya	Szerdahelyi
Viktória	Dóri	Annie, lány	Lodofszky
Lancaster	Pázmán	Plumppudding	Nyárai
Pompomus	Kovács M.	Gipsy	Szabó
Hopmester	Solymsó	Pikriek	Parány

Közölte 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én.

A bajusz.

Daljáték 3 felvonásban. Irta Verő György.

Személyek:

Kozáry József	Szilágyi	Lerchenbach	Szomori
Amália	Szilágyi	Lansky Jenő	Déli
Mathilda	Pálmay	Rosette	Tomcsányi
Flachwitz	Sziklai	János	Toillag
Kozáry Gábor	Ráthonyi	Kertész	Lenkefi
Ilova	Horrváth	Baukar	Giréth

Közölte 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. február hó 10-én.

A Quarnero vizein.

Közölte 7 1/2 órakor.

Csodálkozni fog!

Mily szépek az a színi há-
ny, a színi hány, a színi hány,
szóval cipőim, tegyen
próbat és győződjön
meg róla.

Agulár Dávid

Budapest, Erzsébet-kört 6/n.

Férfi szalonlakk, regatia 3.50
Kisasszony, fűzős, csipcs 3.50
Serró, box fűzős, csipcs 3.50
Valódi tonzola 3.50
Tiszti lakkcipő 4.50

Női lakk, kivágot 1.50
Felső v. szines szlász 1.50
Felső, magas fűzős 3.50
Lakk fűzős, gombos 3.50
Serró, 161 2.50, magas 3.50

Arjegyék ingyen és bérmentve.
Nem tesző árú készáruat kiveserék, vagy a pénz
minden levonás nélkül visszadom.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	Lady Windermere legyezője	A doktor ur	Bob herceg	A bajusz
Csütörtök	A troubadur	Monna Vanna	Bacsányi	Bob herceg	A bajusz
Péntek	A nürnbergi mesterdalnokok	Annuska	Órnagy ur	Bob herceg	A bajusz
Szombat	Hoffmann meséi	Téli regé	Loute	Bob herceg	A bajusz
d. u. Vasárnap este	Berlichingeni Götz	Constantin abbé	A kis fűzők	Falu rossza	Raquin Teréz
		Monna Vanna	Bacsányi	Bob herceg	A bajusz

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Még csak néhány napig lép föl
La Jolie Fagette

a „Snoibette” című darabban

a fényes uj februári műsor keretében.

Az előadás kezdete 8 órakor.

A félkerthben reggel 5 óráig Vörös Elek előnyezzenakara hangversenyek.

A legkedveltebb természetes gyomortisztító és hashajtó az —

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ — mert mint ilyen

a legjobb ízű, gyorsan ható és fejpohárral ellendő. Üvegeje 60 fillér.

Kapható mindenütt, úgy a forrásutaljadonos:

Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban.

Raktárak Budapest: ÉDESKUTY L. és LUX M. cégeknel.

En foltozni

most már csak a sokszorososan kituntetett a a legjobb loányiskolában bevezetelt valamint a legjobb nőgyógyászati szánlati Aut. foltozó- és szövőgéppel

„RAPID”

foltozók, mert ezzel a készülékkel csak érdekes játékok a háziasszonyok előforduló bármely foltozó munkát harsnyákon, vázonneműn stb. legyen az akár nagyon, akár kevésbé hibás, nemcsak gyorsan, hanem csodás szép egyenletesen mintegy ujra szövve elkészíttetik. Minden szükséges anyagot képes szerezni az egészen önálló készülőkkel (nem varrogó) raszi áronnal hitványul dolgozni. Egy készletük ára csak 4 korona.

A pénz előleges beiktatése esetén bérmentve 4 kor. 40 fillér utánvetve 4 kor. 70 fillér. Székiúti J. SCHÜLLER, Wien. II., Kurbauergasse Nr. 4.

Legjobb Legjobb Legolcsóbb PAP... PAP... PAP...

1 szeszehatós vasságy 8 db	04	1 ucló szedony ágycetős	2-
1 kivehető matracok —	10—	1 tengerifü matrac —	4.00
1 rouge paplan —	1.80	1 afrique —	5.—
1 szeszehatós prima —	2.50	1 díszes —	12.—
1 szeszehatós paplan —	3.40	1 szlak köper függöny —	5.—
1 szeszehatós szőnyeg —	3.50	1 szeszehatós —	1.00
1 szeszehatós szőnyeg —	4.50	1 szeszehatós —	4.50
1 szeszehatós szőnyeg —	5.50	2 ággy. 1 szeszehatós bútor —	5.50
1 szeszehatós szőnyeg —	6.50	2 * 1 — gyapjú —	12.—
1 szeszehatós szőnyeg —	7.50	1 nagy szeszehatós —	2.50
1 szeszehatós szőnyeg —	8.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	9.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	10.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	11.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	12.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	13.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	14.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	15.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	16.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	17.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	18.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	19.50	1 szeszehatós —	1.50
1 szeszehatós szőnyeg —	20.50	1 szeszehatós —	1.50

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vabutor árú hány, nagy rakára Budapest, VII., Erzsébet-kört 20.
Arjegyeket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendések pontonon csakösszítetnek, nem tesző árú készáruat nek. vagy a pénz visszadom.

PEKAREK TEA

CHINA és CEYLON

minőség tekintetében semmiféle fajtával nem helyettesíthető, miután finom ság, erő és aroma a helyes keverés által fölülmulhatatlan. Ne tesék elmulasztani és egyszer megpróbálni. Csak eredeti csomagolásban kapható minden jobb drogua, fűszer- és csemegeüzletben.

BUTOR!!

Kerepesi-ut 28. szám.

Nagybecsű vevőim bizalma által készeltve éretem magamat, fizetemet nagyobbitani, a jelenkornak megfelelőleg berendezni és ezért áthelyezni.
20 év óta élvezett bizalomért ez uton mondok köszönetet és kérem azt részemre új helyiségemben továbbra is fenntartani.

Allandó készlet ebédlő-, háló-, uri- és szalon-berendezésekből, Barokk, Seceasio, O-nómet és Renaissance kivitelben, egyszerűtől a legdrágább kivitelig.

DÓSA KÁLMÁN

asztalos és kárpitos

Kerepesi-ut 28., 1/2 em.
Arjegyüket ingyen és bérmentve.

Kerepesi-ut 28. sz.

MOST JELENT MEG
második kiadásban!

II. kiadott és bővített kiadás

Segélynyújtás

és órá-intézkedések

baleseteknél és üzemi megbetegedéseknél

Írta
Dr. MARTON SÁNDOR
a budapesti áru- és értéktörzsde orvosa

Ára fűzve 1 korona

Kapható
LAMPÉL N. (Wodianer F. és Fiai) sz. ár. ár. könyv-kereskedésben
BUDAPEST, VI., ANDRÁST-UT 21.

A londoni kiállításon nagy aranyéremmel és diplomával kitüntetett **Halápi-réle**

csúszkenőcs

biztonos gyógyít keszélyes bántalmakat.
Egy dobozot ára 1 kor. 60 fillér. Megrendelhető „Apostol” gyógyszerárúháza Budapest, Jozsef-kört 64. sz.

Huzás már március 1-én.

Bazilika Magyar vörös

sorsjegy. 30.000 kor. sorsjegy. 40.000 kor.
Főnyer. 30.000 kor. Főnyer. 40.000 kor.

Kapható 36 havi részletfizetésre.

Havi befizetés:

3 darabos 1 kor. 70 fill.	2 darabos 2 kor. 40 fill.
3 " 2 " 55 " 3 " 3 " 60 "	
5 " 4 " 25 " 5 " 6 " "	

Már az első részlet és 35 fillér perő beküldése ellenében kiadom a sorsjegyek sorozat és számlát tartalmazó törvényesen kiállított részletet, melynek birtokában a vevő egy a mostani mind még 33 évig a további húzókon az egyedüli játékjogot élvezi.
Köt részlet egyszerre való kifizetésnél 3 részlet nyugtáztatik, tehát egy részlet engedélyem.

FLEISSIG SÁNDOR BANKHÁZ BUDAPEST. VII., Erzsébet-kört 2

AZANKER

élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapított 1858.

Összes vagyon ————— 145 millió korona
Biztosítási állomány ————— 511 millió korona
Eddigi kifizetések ————— 242 millió korona

A nyereség részvételével biztosítottak vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztályok szerint — vagy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-ot kaptak készpénzben kifizetve, míg a vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztályok szerint (évenként emelkedő osztály) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 3%-a, ugyintam a biztosítási tartam

3 év.	4 év.	5 év.	6 év.	7 év.	8 év után
9%,	12%,	15%,	18%,	21%,	24%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházásitási és vegyes biztosítások.
Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynőkségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynőkei.

„LE DÉLICÉ”

A szivarka egyszerű meggyújtva mindvégig ég.

Legjobb Vergé **szivarkapapir.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytőzsdében kapható

Dr. MULLER főtörzsorvos-féle
injekció és labdacso
 A legjobb és leghatásosabb szerek új és régi hügyes-
 gyalombanál — hügyesgyulladások és folyásainál. Gyógy-
 ságra gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen nyábjak
 nélkül.
 — Pontos használati utasítás minden megrendül-
 téshez mellékeltek. Egy adag ára írása bójánál kor.
 3-20, idült régi bójánál kor. 5. — postán küldve ca-
 magszámmal 60 fillért több, postán nélkül. A valódi készí-
 tésnek.

Török József gyógyszer-tára
 Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.
 Szükségképek ezen hirdetését kiválni és megörizni.

Szőlőoltványok
 európai nemes, gyökéres és sima vesszők mélyen le-
 száltott árok. Oltványok ezre 90—100 ft. Mindenik
 a legújabb kor- és csomópontokból, fajtáján, teljes jót-
 állással. Ha a szőlőmennyiség megrendelésre nem felel,
 vagy az oda- és visszazállítás költségeit, valamint a megren-
 delés ála. külsőre öszepert bírány nélkül azonnal vissza-
 fizetem. Így mindeket ebből ezt keletkezett az én költögetem
 házához szállítva tekinthet meg.

ÉLŐKERÍTÉS.
 Gloditókia-osemetek és magvat.
 Örökös tövű, igen gyorsan fejlődő növény. Ez az egyedüli, melyből oly rövid idő alatt pár ezer alatt, ren-
 delési esékely kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle
 állat, még az apró nyulak sem halhatnak át, úgy, hogy a
 bekerített részek teljesen kioldóztak. Minden rende-
 léshez rajzokkal ellátott útkezelési és kezelési utasítás
 mellékeltek. Bővebb tájékozódás végett szíves fogynyomatni
 díszes ábrákhoz ingyen és bérmentve kiküldetnek, rendelési
 költség nélkül. Az árjegyzékek kényelmesen, teljes jót-
 állással, ki- és visszazállítás költségeit, valamint a megren-
 delés ála. külsőre öszepert bírány nélkül azonnal vissza-
 fizetem. Így mindeket ebből ezt keletkezett az én költögetem
 házához szállítva tekinthet meg.

Díósemetek.
 Kétféle, gízai földvel biztosított
 földön fogva ennek tenyésztését más föld-
 minden gazdaságban az utóbbi idő-
 ben rendkívül elterjedt.

Cím: „Erdmélteki Első Szőlőoltvány-Telep” Nagy-
 hágya, u. p. Székelyhid.

Karcuság
 és egyáltalán tartós egészsé-
 ges elősegítő eszköz
 használata a növények-
 ból készült
 változó-keteti
tünder-cseppeket.
 minden betegség, mely a
 török csipő, hanem fiatal
 nyulánknak, tet-
 szettség által, graciózus
 formájú tenyésztés, mely a
 változtatás nélkül. Tol-
 leszen veszélytelenül
 használni után, soványított kúra. Kelle-
 mos, egyrészt használ-
 lati mód. Nem diktátika. Nem gyógyszer. Természetes növény-
 kivonat, jótállás, hogy az egészséges nincs káros hatású.
 Természetes hatás. Csak elismerő nyilatkozatok.
 Ezen orvosi kiválósemetek jótállás, mely a török csipő, hanem fiatal
 nyulánknak, tet-
 szettség által, graciózus
 formájú tenyésztés, mely a
 változtatás nélkül. Tol-
 leszen veszélytelenül
 használni után, soványított kúra. Kelle-
 mos, egyrészt használ-
 lati mód. Nem diktátika. Nem gyógyszer. Természetes növény-
 kivonat, jótállás, hogy az egészséges nincs káros hatású.
 Természetes hatás. Csak elismerő nyilatkozatok.

Petrovics Míldóshoz,
 Budapest, IV. Bécsi-utca 2.

A 18489. számú
 című, 1900. január 31-ri kelt magyar szabadalomra
 „Eljárás és készülék fémeknek elektrolytikus ut-
 való lecsapására”
 és a 23117. számú
 „Készülék fémeknek elektrolytikai lecsapására”
 című, 1901. június 4-ri kelt magyar szabadalomra
 vérvők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. N. 712” alatt Mosse
 Rudolfhoz írás, I. Seiferstítte 2. intézőndők.

Titkos betegségek
 gyógyítására legjobb ajánlható 26 éven át
 szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatok
 alapján

Dr. Kajdacsy
 v. cs. és kir. ezredorvos és
 kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hügy-
 csőfolyást, hólyaggyal, sebeket, syphilit, bór-
 bajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is
 electro Massage vagy Psychopnpor által. Onfer-
 tóztást és annak utóbajait; ideg- és háterincz-
 bajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. —

Budapest, Kigyó-utca 5.
 Clotild-palota (I. emelet).
 Atjáró ház. — Lift használat.
 Levelekre válaszal, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyszer.

Előhaladott
tüdőgümőkór
 teljesen gyógyítható fenyőeser-belegzés által.

Ezen gyógymód, mely 9 év óta sok ezer tüdőbetegot
 meggyógyított, nem szedélgés; oly betegok is meggyógyítottak
 ezzel, kik már a gyógyulás minden reményét lemondtak.
 Ezen gyógymód teljesen ártalmatlan és edzészerűed mindenki
 be fogja látni, mert vele közvetlen a tüdőre lehetnek. A
 cserev, melyet a beteg a gúzlal lehel be, a bacillusokat el
 pusztítja, míg a kórokozó gümőkórokozót a levegőből sok százszorosa
 erősebb teszi, mint az erdei levegő, mely a gyógyulást elő-
 mozdítja. A gyógyulás a betegség ideje szerint 2—5 hónapig
 tart. Közönséges köhögéssel és katarchusnál elősegítés néhány
 inhalatio. Ezen gyógymód olcsó, minden szegény ismashatja,
 nem kell kórházba szállítani, a betegok szívesen imhádnak, mert
 a szag kellemes és erős. Egy gyógymódhoz, a betegség elő-
 haladottsága szerint, 50—100 kilogramm csér szükséges. Alkalm-
 as, különös világotott és közeli kórházok való csér kikötés
 20 fillért szánt **August Hofmann, Weckelstorf, Cseh-
 ország, a fenyőeser-belegzés feltalálója.** — Pontos használati
 utasítás minden küldeményhez mellékeltek.

Közönséges és remény, régi bóják is, 5—20 cserfűddel
 teljesen meggyógyítottak. — Ezerrel kikötőbetétek és gyógy-
 levelek orvosok, intézetek, klastromok és egyesületok, melyeket
 kívánatra mindenki megtekinthet.

„Nagyon tisztelt Uram! Ez ön eseret tüdőbajnál és
 idült gümőkóránál 16 eredménytel lennének.” Dr.
 Heller Lajos, vasúti és kórovrok Magyar-Boly, Magyarország.
 „Tis toli Uram! Kérjük Ont, ha lenne szives miből
 50—100 kg. fenyőeserit küldeni, miután megint 3 tüdőbetegek
 van az imháadás miatt a legjobb eredményre jártak.”
 Praga, 1904. október 11.

A Klar-féle vakokat ellátó és foglalkoztató-intézet
 Lovag Klar Rudolf Mária, intézeti igazgató.

Német levelezés.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfeletti
 gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház
 hűgyszervi és bujakores osztályán való működése
 alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINY
 specialista némi bajokban
 emeritált kórházi orvos

gyökéresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer
 foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget
 (hügycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertő-
 zésből támadt idegbajokat).

Meglepp az eredmény **FÉRFIÜI GYEN-
 GÉSEGNEL (IMPOTENCIA)** még öre-
 gebb egyéneknél is.

Biztos siker folytán a honorarium utólag is
 fizethető.

Levelekre díjlanlan válasz; kívánatra gyógyszerok
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Budapest, Erzsébet-kört 12. sz.
 Főleület; bejártat a lépcsőnél. Külön várótermek.

Leltári áron
 hihetetlenül olcsón kaphatók
 báli, alkalmi s utcai ruhákra való
 szövetek, selymek, bársonyok,
Maradékok
blouseok s aljakra
 az eredeti árak 1/4-részéért
WEINER MÁTYÁS
 női divatruházában
 Budapest, VI., Andrássy-ut 3.
 Minták a vidékre ingyen és bérmentve.

Urasági butort
 IV., Hajó-utca 16., Süttő-utca sarok,
 (Központi városrész közelében)

eladok és veszek majdnem egészen új
 szobabutorokat, szőlen berendezéseket, irada-
 zásokat, valódi perza és samira szőnyegeket,
 függönyöket, tőszere, aték mészakot, paplan-
 nat, gáz- és villamoscsatlókat. Vasárnapok 7
 órától nyitok.

A legjobban ajánlt
 Székfűtés
 kúráló.
 Székfűtés
 kúráló.
gyümölcsfa- és falkolák
 részére.
W. Klenert, Graz
 (tulajd. Klenert Vilmos, ezélett Klenert és Geiger)

ajánlt: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsöket, vadon-
 cokat és bogros gyümölcsöket, sortákat, harszatosokat, üllevelőket és
 rozskát, növény-növényeket, spargányvetőt stb.

Katalogus ingyen! VAVAVAVA Katalogus ingyen!

Cs. és kir. 7. hadtesti hadbiztoság.
 691. 1903. szám.

Gabona-bevásárlási figyelmeztetés.
 A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztosága kereskedelmi szok-
 vány szerint az alábbi cs. és kir. katonai élelmezési raktárok
 szükségletére a következő cikkeket raktárszerű minőségben
 vásárol be, u. m.:

Aradon 3.850 métermázsza zabot
Nagyváradon 360 métermázsza rozsort és
830 métermázsza zabot.

Beszállítási határidő: a vételnek létrejötte után azonnal.
 Az ajánlati tárgyalás 1903. évi február hó 27-én d. e. 10
 órakor a cs. és kir. 7. hadtest hadbiztoságánál Temesvározt
 tartatik meg.

Egyébiránt figyelmeztetnek az érdekeltek a gazdasági
 egyleteknek és a kereskedelmi és iparkamaráknak szétküldött
 gabona bevásárlási hirdetemnyre, továbbá a temesvári, aradi,
 szegedi és nagyvárad katonai élelmezési raktárnál és hadbiz-
 tosságnál elfekvő Temesvározt 1903. évi február 7-én kelt és
 meg is vásárolható szokványfüzetre.

Kelt Temesvározt, 1903. február 7-én.
 A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztosága.

Magy. kir. Államvasutak
 Üzlet. Szeged,
 1969/1903. szám I.

Pályázati hirdetmény.
 M. kir. Államvasutak
 szegedi üzemeltetésé-
 nek 1903. évi március ha-
 vától ugyanazon év aug.
 hó végéig szállítandó
 10 000 drb 1.60 m. hosszú,
 lehetőség szerint III-rangu
 tölgytalpára van szükse-
 ges, amelyek szállítására
 nyilvános pályázatot hird-
 tet.

A részletes feltételeket
 tartalmazó „Ajánlati fel-
 hívás” valamennyi állam-
 vasuti üzemeltetéségnél
 megtekinthető s alulirott
 üzemeltetéségnél díjtalan-
 nul megszerezhető.

Ajánlattevők kötelesek
 az ajánlott talpa értéke-
 nek 5 százalékát rint bán-
 natpénzt készpénzben
 vagy állami letétekre alkal-
 mas értékpapirokban
 1903. év február hó 20-án
 déli 12 óráig alulirott ü-
 zletvezetéséggel gyűjtőpénz-
 títésre letenni.

Az ivenként egy koron-
 as magy. okmánybéllyeg-
 gel ellátott ajánlat le-
 csételeve és ezen kölci-
 mel: „Ajánlat III-rangu
 talpák szállítása iránt
 1969/903. számhoz” f. évi
 február hó 21-ik napján-
 k déli 12 óráigj a szeg-
 edi üzemeltetéséggel l. ál-
 talános osztályánál be-
 nyújtandó.
 Szeged, 1903. jan. hó.
 Az üzemeltetéséggel.
 Utányomás nem díjazt.

ALAPITTOTT 1874

ÓRÁK,
ARANY-EZÜST-ÉKSZER
ÉS CHINA EZÜST TÁRGYAK
6 ÉVI JÓTÁLLASSAL
RÉSZLET FIZETÉSRE IS.
REICH MÖR és FIA
ÉKSZERÉSZKNÉL
• SZEGEDEN •
JAVÍTÁSOK PONTOSAN
ESZKÖZTÉLEINEK.
NEM TETSZŐ TÁRGYAKAT
KICSERELJÜK ÉS ÉLÉGE A PÉNZ
VISSZA KÜLDJÜK.

MAGY KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN BÉRMENTVE

A MAGYAR
ORSZÁGGYÜLÉSI
TÖRVÉNYEK Teljes
 gyűjté-
 nyéne

8-adrét és 10-odrétű alakban, fűzve és diszkötésben,
 nemzetiszínű vagy márványozott vágással és je-
 lenyekkel következő árak mellett kapható.

	fűzve	kötve	fűzve	kötve
1890-91. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1892-93. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1894-95. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1896-97. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1898-99. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1900-01. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1902-03. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1904-05. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1906-07. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1908-09. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1910-11. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.
1912-13. t. sz.	10 K 80 f.	12 K	16 K 50 f.	12 K 10 f.

Minden kötet külön is kapható.

Ha a törvénykönyvek egy teljes kiadása
 egyszerre rendeltek meg, csakdy hasi
 részletfizetésre a következő rendkívüli árle-
 szállítást nyújtjuk:

8-r. fűzve 1896-1902. kor. 156.20 helyett 100
 8-r. kötve 1896-1902. kor. 218.40 » 135
 16-r. fűzve 1896-1902. kor. 155.40 » 100
 16-r. kötve 1896-1902. kor. 223.20 » 135

Megrendelhető a kiadónál
LAMPÉL R. (WODIANER F. és FIAI)
 cs. és kir. udv. könyvkeres-
 kedésben
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 21.

